

Prof. dr Jovan SLAVNIĆ*

UDRUŽENJE ZA PRAVO OSIGURANJA SRBIJE JE RODNA KUĆA PREDLOGA REŠENJA KOJIMA SE REFORMIŠE UGOVOR O OSIGURANJU U PREDNACRTIMA GRAĐANSKOG ZAKONIKA REPUBLIKE SRBIJE

U „Završnom dokumentu”, publikaciji koju je objavila Kopaonička škola prirodnog prava povodom održanog 28 susreta učesnika ove Škole na Kopaoniku, od 13. do 17. decembra 2015, objavljeno je uvodno izlaganje prof. dr Slobodana Perovića, osnivača i predsednika Škole na otvaranju plenarne sednice ovog susreta pod naslovom identičnim naslovu opšte teme pod kojim je susret organizovan „Prirodno pravo i autonomija ličnosti”. Deo ovog izlaganja od značaja za ovaj osvrt ima podnaslove: Prednacrta GZ RS (str. 36–37), Kopaonička škola je rodno mesto Prednacrtu GZ (str. 40) i Rezultati rada (str. 40–42). U njima se, povodom završetka rada Komisije za izradu GZ RS na trećoj verziji (Pred)Nacrtu GZ od 29. maja 2015. čiji je tekst učesnicima na susretu stavljen na jednogodišnju javnu raspravu, ističe da je Kopaonička škola pre više od deset godina bila inicijator donošenja Zakonika i, još važnije, da je doprinela da se sačini ovaj (Pred)Nacr.¹ Doprinela je tako što je, posle zida ćutanja oficijelnih organa RS od 2002. godine, konačno, na obrazloženi predlog za izradu GZ RS koji je sačinila Katedra za kodifikaciju građanskog prava te Škole, Vlada RS 16. novembra 2006. odgovorila formiranjem Komisije za izradu GZ RS u čiji je sastav, po predlogu osnivača i predsednika Škole, imenovano 12 članova, koji su uglavnom bili istaknuti članovi Kopaoničke škole iz reda profesora građanskog prava i drugih stručnjaka iz ove oblasti. Zatim, da su u cilju izrade (Pred)Nacrtu formirane radne grupe izvan sastava Komisije, od kojih su u sastavu jedne inostrani profesori, takođe, učesnici Kopaoničke škole. Komisija za izradu GZ RS je, dalje se navodi, nakon 85 održanih sednica javnosti predstavila (Pred)Nacrta GZ koji sadrži oko 2800 članova i oko 480 alternativnih predloga, što čini povod za održavanje uspešne javne rasprave i da pomenuti broj članova (Pred)Nacrtu odgovara nekom komparativnom standardu evropskih kodifikacija građanskog prava donetih u drugoj polovini 20. veka i prvoj polovini 21. veka. Pri tom se odmah iza ovog navoda apostrofiraju u pogledu obimnosti i kvaliteta rešenja Zakon o obligacionim odnosima rečima: „Naš ZOO (1978) na kome se radilo 16 godina sadrži 1108 članova, što predstavlja samo jedan deo opšteg Građanskog zakonika (tačnije: (Pred)Nacrtu, prim. J. S.), a koji je posle više od tri decenije primene dobio sve epitete naše i međunarodne, a posebno evropske kontinentalne pravničke javnosti. Upravo stoga, on je najblaže rečeno, *u svemu* kompatibilan sa Načelima evropskog ugovorog prava iz 2000. godine (??? – znakove pitanja dodao J. S.) koja čine samo jedan mali deo eventualno budućeg Građanskog zakonika EU”. I potom navodi da rečeno govori o opravdanom očekivanju da će posle uspešne javne rasprave o (Pred)Nacrtu Srbija dobiti Građanski zakonik koji odgovara tekovinama evropske pravne civilizacije u ovoj oblasti. U navođenju rezultata rada pominje se da je deo (Pred)Nacrtu o obligacionim odnosima, koji je kao prvi projekat u posebnoj knjizi objavljen 2009, bio predmet diskusije u organizaciji Ministarstva pravde i zatim kao kompletan Prednacrta početkom jula 2015. na Pravnom fakultetu u Beogradu i tokom te godine još na tri javne rasprave pred našim najvišim sudovima koje je organizovalo isto Ministarstvo.

* Profesor Univerziteta u Novom Sadu i počasni predsednik Udruženja za pravo osiguranja Srbije (AIDA Serbia), e-mail: lolesl@eunet.rs.

¹ Treba primetiti da je prva dva potpuna radna teksta budućeg GZ Srbije iz 2009 i 2014. Komisija za izradu GZ Srbije objavila kao Prednacrtu, a treći iz 2015. kao Nacrta.

Na početku rada Komisije, u članku „Ugovor o osiguranju u novom Građanskom zakoniku Republike Srbije”, objavljenom u Zborniku radova „Usklađivanje osiguranja Srbije sa sistemom osiguranja Evropske Unije”, april 2007, povodom održavanja VIII godišnjeg savetovanja Udruženja za pravo osiguranja Srbije, prof. dr Predrag Šulejić, kao član Komisije zadužen u Komisiji da sastavi predlog teksta reformisanog ugovora o osiguranju za (Pred)Nacrt GZ RS, obaveštava pravničku javnost u osiguranju o formiranju Komisije i njenoj ulozi kao stožera oko koga će se okupljati timovi eksperata (radne grupe – prim. J. S.) koji će morati da iznesu teret ogromnog poduhvata na izradi GZ i prenosi uverenje koje deli sa Komisijom da se očekuje da će taj posao trajati relativno kraće vreme 2–3 godine, s obzirom na to da Srbija ima posebne zakone među kojima je važeći ZOO u kome su regulisani obligacioni odnosi na visokom stepenu pravne kulture, što je konstatovano i od evropske pravničke javnosti, čije odredbe o ugovoru o osiguranju mogu uz odgovarajuće dopune i izmene, odnosno prilagođavanjem i koje odgovaraju modernom regulisanju ovog ugovora u svetu, biti preuzete u GZ RS (str. 27 i 41).

U ovom članku prof. P. Šulejić elaborira četiri sistemska pitanja koja su za njega od značaja za donošenje zakonske regulative u oblasti ugovora o osiguranju: da li doneti jedan ili više propisa o odnosima iz ugovora o osiguranju; mesto normi koje regulišu ugovor o osiguranju u sistemu ostalih obligaciono-pravnih normi; razuđenost normi kojima se regulišu odnosi iz ugovora o osiguranju; i metod regulisanja odnosa iz ugovora o osiguranju (prinudne i / ili / i dispozitivne norme). Zbog čega opisujemo predmet ovog rada biće kasnije objašnjeno.

Odmah pošto je objavljena odluka Vlade o imenovanju Komisije, dakle i pre obznajivanja u pomenutom članku prof. P. Šulejića, namere Komisije za izradu GZ da za pojedine oblasti pravnih odnosa koje će biti regulisane u GZ formira radne grupe, Upravni odbor Udruženja za pravo osiguranja Srbije, čiji je član i počasni predsednik Udruženja tada bio prof. P. Šulejić, predložilo je da se (zbog složenosti, velike raznovrsnosti pravnih instituta, odnosno pravnih odnosa koji nastaju pre zaključenja i tokom trajanja ugovora o osiguranju u zavisnosti od oblika ugovora i vrste osiguranja, te zamašnog broja normi kojima se oni regulišu zbog čega je u najrazvijenijim i mnogim drugim zemljama EU ovaj ugovor umesto u građanskim ili trgovačkim zakonicima regulisan u posebnim i obimnim zakonima i odmaklim, a u nekim značajnim evropskim zemljama već završenim reformama ugovora o osiguranju u kojima su obuhvaćena i rešenja brojnih direktiva EU kojima se zadire u obligacione odnose iz ugovora o osiguranju), u okviru Komisije formira Radna grupa za izradu predloga rešenja za ugovor o osiguranju. Prema ovom predlogu u sastav Radne grupe ušao bi izvestan broj eminentnih članova Udruženja, nekih članova akademske zajednice iz reda univerzitetskih profesora i stručnjaka iz društava za osiguranje koji nisu članovi Komisije kojoj bi prof. P. Šulejić predsedavao kao član Komisije. Članovi Radne grupe bi radili, za razliku od članova Komisije za izradu GZ, bez naknade. Tom prilikom je zamoljen prof. P. Šulejić da ovaj predlog UO Udruženja iznese pred Komisiju za izradu Prednacrt GZ RS.

Ne čekajući na formiranje ove Radne grupe, za koju se novembra 2007. iz objavljene (Prve – prim. J. S.) knjige Komisije „Rad na izradi GZ RS” videlo da neće biti ništa, jer da je Komisija pod Radnim grupama podrazumevala grupe od 2–3 člana iz sastava same Komisije koji će predložiti tekstove za pojedine delove, odnosno oblasti GZ (str. 22–23 i 25), Upravni odbor Udruženja je još ranije te godine odlučio da naredno i svako svoje sledeće godišnje savetovanje posveti u okviru posebne tematske oblasti ili posebno organizovanog okruglog stola predstojećoj reformi ugovora o osiguranju u okviru GZ RS tako što bi članovi Udruženja i drugi pozvani autori u svojim radovima koji se objavljuju u opsežnim Zbornicima radova namenjenih

učesnicima savetovanja predložili odgovarajuće promene ili dali sugestije za nova rešenja o ugovoru o osiguranju u odnosu na ona usvojena u važećem ZOO i na taj način dati svoj doprinos savremenom regulisanju ovog ugovora. Kompatibilna ovoj odluci UO Udruženja sledila je odluka Redakcionog odbora *Revije za pravo osiguranja* kojoj je 2013. promenjen naziv u *Evropska revija za pravo osiguranja*, časopisa Udruženja, da prioritet u objavljivanju radova u časopisu od 2007. godine imaju članci čiji se predmet ispitivanja odnosi na predloge za promene i sugestije za nova moderna rešenja o ugovoru o osiguranju, već prihvaćena u komunitarnom pravu, doktrini i zakonima najrazvijenijih kontinentalnih država EU i država koje pripadaju jedinstvenom ekonomskom prostoru sa državama EU.

Na ovaj način od 2007. do 2010. godine, u ovim publikacijama Udruženja objavljen je veliki broj članaka članova Udruženja na ove teme o kojima prof. P. Šulejić u svom članku „Ugovor o osiguranju u Prednactu Građanskog zakonika Srbije od 2010. godine (tačnije: od 2009 – prim. J. S.)”, objavljenom u Zborniku radova pripremljenom za XI godišenje savetovanje Udruženja za pravo osiguranja Srbije na generalnu temu „Evropske (EU) reforme u pravu osiguranja Srbije”, Palić, 23-24 april 2010, kaže (str. 163–164): „Pisac ovih redova, kao član Komisije, mogao je da konstatuje s velikim zadovoljstvom da je reakcija naše stručne javnosti (na tekst u Prednactu o ugovoru o osiguranju objavljen u Drugoj knjizi Komisije „Obligacioni odnosi” iz marta 2009 – prim. J. S.) bila izražena u brojnim i konstruktivnim priložima (u stručnim časopisima, na savetovanjima i dr.) i da je učinila da se rešenja predložena u Prvoj poboljšaju, da se otvore nova pitanja i pruži vredna argumentacija koja ostaje kao trajni doprinos nauci i struci osiguranja, bez obzira na njihovo mesto u novom GZ (tj. nezavisno od toga da li će biti prihvaćena u novom GZ – prim. J. S.). U tom poduhvatu poseban doprinos dalo je Udruženje za pravo osiguranja Srbije (koje je, po prirodi stvari – po predmetu delatnosti i stručnjacima koje okuplja i najpozvanije da to učini), ali i članovi nekih drugih asocijacija koje su učestovale u organizovanju posebnih stručnih sastanaka posvećenih predlozima Komisije”. Da bi potkrepio ovu konstataciju kojom odaje priznanje autorima iz Udruženja za pravo osiguranja Srbije na datim predlozima u svojim radovima, ali i nekim autorima izvan našeg Udruženja, u dve fusnote on navodi jedan nepotpuni spisak autora i objavljenih radova u publikacijama Udruženja koji su do objavljivanja ovog njegovog članka napisani u kojima se predlažu rešenja za novo regulisanje određenih odnosa u ugovoru o osiguranju u GZ RS.

Treba, međutim, naglasiti da je Udruženje za pravo osiguranja Srbije svoj angažman na predlaganju i usvajanju promena u regulisanju ugovora o osiguranju normiranog u ZOO započelo znatno pre oficijelnog imenovanja i početka rada Komisije za izradu GZ na novom GZ RS. Tako je, na primer, na IV godišnjem savetovanju Udruženja na generalnu temu „Pravo osiguranja u tranziciji”, april 2003, na osnovu referata dr Slobodana Jovanovića „Pravno normiranje ugovora i drugih oblasti reosiguranja”, objavljenom u Zborniku radova sa tog savetovanja, diskutovano da li u jednom budućem zakonu u kome će biti izvršene reforme ugovora o osiguranju uz ovaj ugovor treba normirati i ugovor o reosiguranju, koji inače nije bio obuhvaćen u ZOO, sa kojom sadržinom, dejstvom propisanih i preuzetih obaveza ugovornih strana, načinima prestanka, prirodi normi kojima ga treba regulisati i drugim pitanjima. Sva pokrenuta pitanja u ovom referatu i diskutovana tokom savetovanja dobila su svoju konkretizaciju u ekstenzivnim Porukama mogućih rešenja za ugovor o reosiguranju diskutovanih na tom savetovanju, objavljenim u *Reviji za pravo osiguranja*, 1-2/2003, str. 34–35. Već u Prvoj knjizi Komisije ona su prihvaćena tako što su dobila svoj tekstualni izraz na str. 242–245, bez naznake broja članova. A na VI godišnjem savetovanju Udruženja na temu „Osiguranje u svetlu novog zakonodavstva”, na osnovu referata pisca ovih redova „Uticao direktiva EU na regulisanje

odnosa iz ugovora o osiguranju života” objavljenom u Zborniku radova sa tog savetovanja, aprila 2005. i Poruka sa tog savetovanja koje su objavljene u *Reviji za pravo osiguranja*, 1-2/2005 (str. 50-52), učinjeni su predlozi da se ne čekajući eventualne izmene ZOO ili donošenje budućeg GZ privremeno u Zakon o osiguranju unesu novine koje u obligacione odnose strana u ugovoru o osiguranju života donose Prva, Druga i Treća direktiva o osiguranju života.

Da bi se shvatila širina i kvalitet učinjenih predloga koje su dali autori iz Udruženja za pravo osiguranja Srbije za novo regulisanje ugovora o osiguranju u GZ RS u drugom delu ovog rada dat je jedan potpuniji pregled radova koji su na ovu temu objavljeni u publikacijama Udruženja i nekim drugim publikacijama u kojima objavljuju svoje radove članovi Udruženja, u periodu od 2007–2016, tj. do kada je u dane 22-24. aprila 2016. održano XVII godišnje savetovanje Udruženja. Ako se prati u ovom pregledu kratak prikaz predmeta ispitivanja članova u tim radovima i predlozi koji su u njima dati za novo regulisanje, a još bolje ako se ovi radovi pročitaju i uporede u njima dati predlozi sa rešenjima koja donose (Pred)Nacrti, lako se može ustanoviti koja su rešenja i koliki je broj onih rešenja koja su prihvaćena u (Pred)Nacrtima GZ proizašla kao rezultat kreacije Komisije za izradu GZ RS, a koja su preuzeta iz radova članova i autora Udruženja za pravo osiguranja Srbije. Jasno je, uz istovremenu komparaciju razvoja tih predloga prateći rešenja koja su prihvaćena o ugovoru o osiguranju u tri (Pred)Nacrta GZ koje je Komisija objavila 2009, 2014 i 2015. I tada će, čini nam se, biti belodano zbog čega je u naslovu ovog rada naglašeno da je Udruženje za pravo osiguranja Srbije rodna kuća, ako ne svih onda mnogih, predloženih reformisanih rešenja u odnosu na ona koja su prihvaćena u ZOO za ugovor o osiguranju u trećem (Pred)Nacrtu GZ koji je Komisija objavila 29. maja 2015. Za razliku od radova autora navedenih u pregledu, u njemu nismo dali kraći prikaz sadržine objavljenih radova prof. P. Šulejića i predočili rešenja koja je on predložio za ugovor o osiguranju kao član Komisije za izradu GZ RS, već samo spisak naslova njegovih radova, publikacije u kojima su objavljeni i vreme objavljivanja. Pre svega, zbog toga što se on u tim svojim radovima uglavnom bavi rešenjima koje je sam koncipirao kao član Komisije. I zatim, što se on dok je bio angažovan kao član u Komisiji za izradu GZ distancirao od uloge člana, dugogodišnjeg predsednika i počasnog predsednika Udruženja za pravo osiguranja Srbije, koja funkcija (predsednika) mu je i naznačena kao referenca od značaja za imenovanje u red članova Komisije (Rad na izradi GZ RS, Izveštaj Komisije za izradu Građanskog zakonika sa otvorenim pitanjima, Beograd, novembar 2007, str. 15).² Preuzeo je poziciju mosta između Komisije i Udruženja za pravo osiguranja Srbije, zadržavajući integritet vodećeg autoriteta u nauci prava osiguranja u Srbiji i člana Komisije za tu oblast iz čega je crpeo potpunu samostalnost i nezavisnost od bilo koje institucije povodom rešenja koje je predlagao u Komisiji za ugovor o osiguranju. Spisak njegovih radova koje on napisao povodom reforme ugovora o osiguranju u budućem GZ Srbije koji ćemo dati nešto kasnije verovatno nije kompletan. On je potpun kada je reč o radovima

² Radi tačnosti podataka istaknutih u referencama predlagača prof. S. Perovića za izbor prof. P. Šulejića za člana Komisije treba napomenuti da je u njima netačan navod da je profesor predsednik Udruženja za pravo osiguranja Srbije koji svoju aktivnost obavlja u okviru Udruženja pravnika Srbije. Tačno je da je Udruženje pravnika Srbije izvesno vreme, što se može utvrditi i iz drugih dokumenata ovog Udruženja, svojatalo Udruženje za pravo osiguranja Srbije. Očigledno ne bez razloga, što se može dokazati i ovim napisom u kome je prikazana njegova i njegovih članova aktivnost u reformi ugovora o osiguranju na temelju objavljenih (Pred)Nacrta GZ Srbije. Udruženje za pravo osiguranja Srbije je oduvek, dakle od osnivanja bilo samostalno strukovno udruženje pravnika u naučnoj oblasti prava osiguranja i takvo je bilo i dok je prof. P. Šulejić bio njegov predsednik i počasni predsednik. Tačno je i da je prof. P. Šulejić od 15 aprila 2005. bio potpredsednik Udruženja (više o osnivanju i drugim istorijskim podacima vezanim za rad Udruženja za pravo osiguranja Srbije i rezultatima koje je ostvarilo, u knjizi: Pola veka Udruženja za pravo osiguranja Srbije (1961-2012), Beograd, 2013, str. 182 i sledećim).

objavljenim u publikacijama Udruženja za pravo osiguranja Srbije. Gde su objavljeni ostali, izvan onih u publikacijama Udruženja i drugim nama poznatim publikacijama koje su dole navedene, Udruženje nema saznanja. Zato je rečeno da je spisak radova prof. P. Šulejića koji se obavljuje u okviru ovog priloga verovatno nepotpun.

Na području reforme ugovora o osiguranju u objavljenim (Pred)Nacrtima GZ RS moglo je za kraće vreme (2–3 godine kako je procenjivala i Komisija na početku rada da u tom roku može biti izrađen i predat Vladi Srbije kompletan konačni radni tekst Prednacrt projekta ovog kodeksa), mnogo više da se uradi da bi predložena rešenja za naš GZ odgovarala modernom regulisanju ovog ugovora u reformisanim zakonima o ugovoru o osiguranju evropskih kontinentalnih država koje su članice EU ili pripadaju zajedničkom evropskom ekonomskom prostoru. Prepreku ovakvom boljem rezultatu mi vidimo u sledećem:

1) Komisija za izradu GZ ni u jednom svom dokumentu, kao što su zapisnici o održanim sednicama kojih je bilo, videli smo 85, ni član te Komisije zadužen da sastavi predlog teksta reformisanog ugovora o osiguranju za GZ u nekom od objavljenih svojih radova o novim rešenjima za ugovor o osiguranju, nisu se izjasnili šta smatraju osnovnim ciljevima koji žele da postignu delimičnom ili potpunom revizijom rešenja o tom ugovoru obuhvaćenih u ZOO. Da su ti ciljevi postojali i da su identifikovani kao obezbeđenje višeg stepena do nivoa suštinske zaštite interesa osiguranika i uravnoteženje interesa osiguravača sa interesima osiguranika tamo gde ono nije bilo postignuto u ZOO, koje između ostalog znači uspostavljanje ravnoteže između obaveza osiguranika i obaveza osiguravača, bile bi otklonjene mnoge nedoumice u pogledu potrebe za uključivanjem u tekst (Pred)Nacrt GZ novih instituta i novih obaveza za osiguranika i osiguravača koje su predlagali autori radova koje smo istakli u nastavku ovog teksta. Jasno postavljeni i primenjeni ciljevi za reviziju rešenja ZOO o ugovoru o osiguranju izvesno je da bi otklonili zablude o kojima govorimo u nastavku pod 2) i 3) čiji je talac bila Komisija, odnosno njeni članovi³. U državama u kojima se promišljeno pristupa donošenju novih zakona ili delimičnoj ili potpunoj reviziji važećih zakona osnovni ciljevi koji se žele postići njegovim donošenjem, odnosno revizijom utvrđuju se u aktu državnog organa u čijoj je nadležnosti pokretanje inicijative za donošenje novog, odnosno reviziju postojećeg zakona. U tom aktu se istovremeno ističu glavne novine koje projekat novog, odnosno revidiranog zakonskog akta mora da obuhvati.⁴ Naša Vlada je povodom početka rada na projektu novog GZ donela 16. novembra 2016. godine samo Odluku o obrazovanju Komisije za izradu Građanskog zakonika u kojoj je imenovala članove Komisije, odredila da se ona obrazuje radi kodifikacije građanskog prava i izrade teksta Građanskog zakonika, utvrdila rok od godinu dana od dana stupanja na snagu Odluke u kome je Komisija dužna da Ministarstvu pravde dostavi tekst Građanskog zakonika i rešila neka druga tehnička pitanja vezana za rad Komisije. I jedno suštinsko pitanje je utvrdila u odluci od značaja za kvalitet rešenja koje će Komisija predložiti u GZ, koje ona nije sprovela: „4.

³ Kao refren ove ciljeve koje reforma ugovora o osiguranju treba da postigne u Srbiji, ovaj autor je ponavljao u svim svojim radovima objavljenim na tu temu. Videti, na primer u Pregledu radova članak pod: 11 (str. 7 i 9) i 16 (str. 138).

⁴ Na taj način postupio je na primer, Federalni savet Švajcarske kada je nakon sprovedene procedure konsultacija povodom potrebe za potpunom revizijom Zakona o ugovoru o osiguranju, doneo odluku o otpočinjanju rada na tom projektu u kojoj je bilo određeno da se potpunom revizijom ovog zakona imaju postići dva osnovna cilja: prilagođavanje prava o ugovoru o osiguranju savremenim potrebama u zaštiti potrošača usluga osiguranja i u skladu sa tim pružanje odgovarajuće zaštite svim osiguranicima i uspostavljanje u ugovoru o osiguranju ravnoteže između obaveza ugovarača osiguranja i obaveza društava za osiguranje. U odluci je Federalni savet naveo i šest novina koje projekat revizije podrazumeva (dostupno na: <http://www.news.admin.ch/message/index.html?lang=fr&msg-id=24977>).

Komisija može radi efikasnijeg obavljanja svojih aktivnosti obrazovati stalne i povremene radne grupe i angažovati eksperte iz oblasti građanskog prava.”⁵

2) Članovi Komisije za izradu GZ su se tokom čitavog rada ponašali kao zatočenici koncepta i vrednosti ZOO, za koga su generalno, pa i u pogledu ugovora o osiguranju, verovali da sadrži rešenja za obligacione odnose na visokom stepenu evropske pravne kulture što je konstatovano, ponavljali su, i od evropske pravne javnosti, premda je od početka do završetka rada na ovom zakonu i njegovog usvajanja do danas prošlo više od pola veka i da su naročito u poslednjoj deceniji XX veka na komunitarnom nivou i nivou država EU i država koje pripadaju ovom ekonomskom prostoru u prvih deset godina XXI veka već bili doneti posebni zakoni o ugovoru o osiguranju ili novi građanski kodeksi u kojima je ugovor o osiguranju u poređenju sa rešenjima o tom ugovoru u našem ZOO dramatično reformisan⁶. Nastavak ovih reformi u zemljama članicama EU i drugim koje pripadaju ovom ekonomskom prostoru je izvestan, ako se imaju u vidu nova rešenja koja u pogledu obaveza osiguravača i drugih prodavaca osiguranja prema kupcima osiguranja donosi Direktiva o distribuciji (prodaji) osiguranja, usvojena na Skupštini i Savetu Evrope 20 januara 2016. godine⁷;

3) Komisija je bila i ostala zarobljenik restriktivnog, a ne razuđenog regulisanja ugovora o osiguranju koji je u nekim najrazvijenijim evropskim kontinentalnim državama članicama EU obuhvaćen u preko 200 zakonskih paragrafa, odnosno članova (Nemačka, Austrija, Francuska), smatrajući da on treba da ostane u okviru broja članova koji je imao ZOO, pa je ipak ugovor o osiguranju sa 68 članova sa koliko je u ovom zakonu regulisan ovaj ugovor, u Nacrtu GZ od 2015. on došao do predloženih 115 članova (to je nešto veći broj članova od onog kojima je u ZOO uređen ugovor o prodaji (103), najobimnije normiran među imenovanim ugovorima koje on reguliše i manje za četiri člana (119) u kojima je on sa svim modalitetima regulisan u Nacrtu GZ Srbije od 2015. godine); i

4) Zato što Komisija nije formirala Radnu grupu za izradu predloga odredaba za ugovor o osiguranju u okviru koje bi pojedini članovi ili dva ili više članova radne grupe bili zaduženi za skrining, tj. ispitivanje i poređenje, u različitim reformisanim zakonodavstvima najrazvijenijih kontinentalnih evropskih država, načina kako su određene grupe obligaciono-pravnih odnosa / instituta ugovora o osiguranju u njima regulisane i kakvi su o njima stavovi u tim zemljama doktrine i, ako postoje, sudske prakse i definisali koja od ovih rešenja treba da budu model za predloge rešenja za naš GZ. A ako bi Komisija ostala pri stavu da osnov za regulisanje ugovora o osiguranju u našem budućem GZ treba da ostanu rešenja ZOO ta grupa bi se opredelila i za

⁵ Odluka o obrazovanju Komisije objavljena je u I knjizi koju je objavila Komisija povodom svog rada: „Rad na izradi GZ RS, Izveštaj Komisije sa otvorenim pitanjima”, Beograd, novembra 2007, str. 11-12.

⁶ Treba primetiti da ako je izrada Zakona o obligacionim odnosima, kako se navodi u Prvoj knjizi Komisije za izradu GZ, trajala 16 godina i da je od 1978. godine kada je on stupio na snagu do danas kada je on još uvek na snazi proteklo 38 godina da su rešenja koja je taj zakon doneo stara 54 godine. U ovom periodu, dužem od pola veka, a naročito od kraja devedesetih godina prošlog i u ovih šesnaest godina novog - dvadesetprvog veka, nijedan ugovor obligacionog prava nije preživeo tako ozbiljne reforme u evropskom pravu kao ugovor o osiguranju. Kada bude pređen put od formiranja Komisije za izradu GZ Srbije (drugog posle prvog donetog za Knjaževinu Srbiju 1844) do njegovog usvajanja i objavljivanja, to će se pokazati očiglednim. Tada će biti dovoljno da samo uporedimo tekst ZOO o ugovoru o osiguranju sa tekstom odredaba u više verzija (Pred)Nacrta koje je objavila ova Komisija za ovaj ugovor u budućem GZ i u usvojenom GZ i utvrdi koliko velike reforme je pretrpeo ovaj ugovor.

⁷ Pojedine države članice EU anticipirale su neka nova rešenja koja je donela ova direktiva. Ona je zamenila Direktivu o posredovanju u osiguranju iz 2002. čijim stupanjem na snagu ova prestaje da važi. Nemačka je tako, na primer, u Zakon o ugovorima o osiguranju od 2007. uključila obavezu savetovanja osiguranika o ugovoru koji zaključuje proširujući na osiguravače primenu Direktive o posredovanju u osiguranju iz 2002. u kojoj je ova obaveza bila propisala samo sa posrednike osiguranja.

odgovarajući nacionalni izvor prava ili dokumenat na koga bi kao uzor radi jedinstva koncepcije bila predlagana rešenja za budući GZ. Na primer, to bi mogli biti Principi evropskog ugovornog prava na kome je od 1999. godine do 2007. kada je objavljen njen prvi Projekat, odnosno 2009. godine drugi Projekat, radila Radna grupa od 21 člana sastavljena od najpoznatijih evropskih autoriteta za oblast ugovora o osiguranju, od kojih su pet činili Komisiju za njegovu izradu a ostali Radnu grupu za izradu tog projekta (o ovom dokumentu i radu na njemu videti članak prof. dr I. Rokasa, člana Radne grupe i predsednika Udruženja za pravo osiguranja Grčke, nacionalne sekcije Međunarodnog udruženja za pravo osiguranja, čiji je član kao nacionalna sekcija za Srbiju Udruženje za pravo osiguranja Srbije: „Principi evropskog ugovornog prava osiguranja kao napredan i uravnotežen sistem zaštite ugovarača osiguranja”, *Evropska revija za pravo osiguranja*, 1/2013). Ili, Zakon o ugovoru o osiguranju Švajcarske (konsolidovan prvi put urgentnim izmenama i dopunama tog zakona od 2 aprila 1908. godine u domenu zaštite potrošača koje su stupile na snagu 1 januara 2006. godine i potpunom revizijom tog zakona donošenjem novog koji je stupio na snagu 1. januara 2011), ukoliko se želeo doneti jedan kraći zakon koji ne obuhvata, za razliku od naših (Pred)Nacrta ugovor o reosiguranju (105 članova, bez prelaznih i završnih odredbi) koji na sažet, jednostavan i razumljiv način uređuje pravne odnose iz ugovora o osiguranju. Prepuštanje svih ovih aktivnosti u reformi ugovora o osiguranju individualnom radu jednog člana Komisije, koji, kao što se iz predmeta gore navedenog njegovog rada vidi i iz pregleda (spiska) njegovih radova koji smo u nastavku dali uočava, značilo je da se Komisija saglašava da celokupan rad na predlaganju reformi u ugovornom pravu osiguranja ustupi u nadležnost pojedinca koji nije bio u moći da sam zameni aktivnost Radne grupe. Takav postupak u reformi jednog složenog i privredno veoma važnog ugovora kakav je ugovor o osiguranju nezabeleženi je amaterizam u radu na njegovoj reformi koji za oko 40 godina od stupanja na snagu ZOO nije pretrpeo bilo kakve inovacije. Poziv i učesće kao jedinog od pozvanih lica izvan sastava Komisije pisca ovog napisa na samo jednoj od 85 održanih sednica Komisije za izradu GZ RS na kojoj su 28. septembra 2014. razmatrana rešenja o ugovoru o osiguranju u Prednacrta od 2009, kao i okolnost da su Komisiji do održanja ove sednice upućeni neki novi predlozi doktrine za reformu ugovora o osiguranju, čin je koji ne može da je opravda za neobrazovanje Radne grupe. To samo još više potvrđuje njen amaterski pristup regulisanju ugovora o osiguranju u budućem GZ RS.

Uglavnom zbog rečenog, postoji uverenje u našim naučnim i stručnim krugovima osiguranja, da ne možemo biti zadovoljni sa onim sa čime se Komisija predstavila javnosti o ugovoru o osiguranju u Nacrta GZ RS od 2015.

Smrću prof. P. Šulejića započeta reforma ugovora o osiguranju u (Pred)Nacrtima GZ RS ostala je nedovršena. Ostaje još dosta da se radi na njoj:

- da se rasprave u Komisiji i institucijama koje deluju u osiguranju, sada nažalost bez njega, razlozi zbog kojih brojni dobro naučno i za potrebe prakse argumentovani predlozi u radovima članova i autora iz Udruženja za pravo osiguranja Srbije za reviziju rešenja sadržanih u ZOO nisu obuhvaćeni u poslednjem (trećem) (Pred)Nacrta GZ od 29. maja 2015. ili zbog čega tim predlozima kao novim nije dopunjen ovaj Nacrt kao mogućim alternativnim rešenjima (naročito u pogledu detaljnog navođenja odredaba kojima je regulisan ovaj ugovor apsolutno i relativno prinudnim normama, potpunog napuštanja ugovora o osiguranju kao pisanog, odnosno formalnog ugovora, privremenom pokriću, neregulisanja obaveze osiguravača da savetuje ugovarača osiguranja o ugovoru koji zaključuje, izostavljanja uključivanja u regulatvu privatnog zdravstvenog osiguranja ili osiguranja pravne zaštite kao posebne vrste osiguranja koja je harmonizovana na nivou EU specijalnom direktivnom donetom još 1987. godine, inače

obuhvaćenim u svim zakonima koji uređuju ugovor o osiguranju u državama članicama EU i državama koje pripadaju ovom ekonomskom prostoru a nisu njene članice i druga predložena). Posebno kada se ima u vidu da prof. P. Šulejić kao član Komisije nije ni u jednom tekstu, kao što to nije ni Komisija, dala obrazloženje za rešenja koja su predlagana, a nisu i zašto nisu prihvaćena;

- da se razmotri opravdanost prihvatanja onih predloga naše doktrine učinjenih posle objavljivanja Nacrta od 2015. u cilju reforme ugovora o osiguranju koje prof. P. Šulejić nije uspeo zbog bolesti i smrti (1. maj 2016.) da razmotri ili u nekom svom radu da se o njima direktno ili indirektno izjasni (o izmenama i dopunama odredaba kojima se normira ugovor o osiguranju života u korist trećeg lica, uticaju i značaju krivice na posledice povreda zakonskih obaveza ugovarača osiguranja prema osiguravaču, posebno da osiguravača obavesti o povećanju i pogoršanju rizika, i drugim predlaganim), i

- da se pretresu sva ona rešenja u ZOO za koje prof. P. Šulejić nije imao na umu da ih treba preispitati, a potrebno ih je osavremeniti ili detaljno regulisati (opšte odredbe o osiguranju lica, posebno one koje se odnose na osiguranje života, višestruko i dvostruko osiguranje, obaveza osiguranika da osiguravaču prijavi nastupanje osiguranog slučaja, obaveza osiguranika da saraduje se osiguravačem u utvrđivanju nastupanja osiguranog slučaja i druga).

Udruženje za pravo osiguranja Srbije će nastaviti da daje svoj dalji doprinos u osavremenjavanju i poboljšanju regulative o ugovoru o osiguranju u odnosu na onu koja je prihvaćena u Nacrtu GZ RS od 29. maja 2015. godine, organizovanjem tokom oktobra ove godine javne diskusije o nekim rešenjima, jer nije moguće obuhvatiti sva, koje on sadrži. Dakle, radeći na način kao do sada kada je u saradnji sa Privrednom komorom Srbije još 28. oktobra 2008. organizovalo u ovoj Komori prvu diskusiju povodom objavljenih nekih nepotpunih novih rešenja za ugovor o osiguranju objavljenih kao moguća idejna rešenja za novi GZ u Prvoj knjizi Komisije. I podrazumeva se, uvrščivanjem u program svog sledećeg i narednih godišnjih savetovanja, reformu ugovora o osiguranju u Srbiji, kao i stalnim podsticanjem objavljivanja novih radova o njoj u *Evropskoj reviji za pravo osiguranja*. I u drugim publikacijama u kojima članovi našeg Udruženja objavljuju svoje radove koji se odnose na ovu reformu. I onda kada Građanski zakonik bude usvojen.

Konačno, nastavićemo sa prevođenjem i objavljivanjem prevedenih reformisanih zakona država članica EU i onih država koje pripadaju ovom ekonomskom prostoru o ugovoru o osiguranju ili delova GZ o ugovoru o osiguranju kada su oni izvori prava za ovaj ugovor. Na taj način široj pravničkoj javnosti u osiguranju nastavićemo da dajemo mogućnost da na tekstovima ovih izvora prava prate razlike koje postoje u državama članicama EU i onima koje sa ovim državama čine zajednički ekonomski prostor u regulisanju onih obligaciono-pravnih odnosa iz ugovora o osiguranju koji su predmet radova naših autora objavljenih u publikacijama Udruženja i proveravaju ispravnost i dubinu predloga koje su oni dali za njihovo moderno regulisanje u budućem ili donetom GZ Srbije. Na čitaocima ovih redova je da procene doprinos koji je Udruženje već dalo nauci i struci osiguranja u razmatranom reformskom poduhvatu objavljivanjem, između ostalih, Zakona o ugovoru o osiguranju Nemačke ili Prve knjige: Ugovor, Zakonika o osiguranju Francuske.

Takođe, na čitaocima je da posle ovog napisa i uvida u sadržaj 31 objavljenog rada (obima 413 strana, formata B5 i A4) članova Udruženja za pravo osiguranja Srbije o reformi ugovora o osiguranju i predloga koje su oni dali u svojim radovima procene da li je opravdano u naslovu ovog teksta naglašeno da je Udruženje za pravo osiguranja Srbije rodna kuća reformi koje je doživeo ugovor o osiguranju u tekstovima (Pred)Nacrta GZ koji je objavila Komisija za

izrada GZ Srbije. I da li je naše Udruženje među institucijama u Srbiji ono koje svojim aktinostima predvodi proces reforme srpskog ugovornog prava osiguranja i u tom procesu se zalaže za potpunu reviziju odredaba ZOO u kojima je normiran ugovor o osiguranju?

PREGLED RADOVA ČLANOVA UDRUŽENJA ZA PRAVO OSIGURANJA SRBIJE
U KOJIMA SU DATI PREDLOZI ZA REFORMISANJE ODREDBA ZAKONA O
OBLIGACIONIM ODNOSIMA O UGOVORU O OSIGURANJU U BUDUĆEM
GRAĐANSKOM ZAKONIKU REPUBLIKE SRBIJE

*Prezime i ime autora, naziv rada i instituti
povodom kojih su učinjeni predlozi u radu*

*Naziv publikacije
Budvanski pravnički dani (BPD)
Evropsko zakonodavstvo (EZ)
Revija / Evropska revija za pravo osiguranja (RE / ERE)
Zbornik radova sa godišnjih Savetovanja Udruženja (ZB)
Zbornik radova Privredne komore Srbije (PKS)
Pravni život (PŽ)
Strani pravni život (SPŽ)
Broj i godina izdanja časopisa
i godina izdanja Zbornika radova*

Slavnić Jovan

1.Kako regulisati zaključivanje ugovora o kopnenom osiguranju u novom Građanskom zakoniku Srbije

12/2007/PŽ/621-657(17)

- U članku se ispituje kako na zakonski okvir regulisanja instituta koje obuhvata zaključenje ugovora o osiguranju u državama članicama EU direktno ili indirektno utiču rešenja brojnih direktiva kojima se ustanovljava obaveza za osiguravače da prilikom zaključenja ugovora o osiguranju informišu ugovarača osiguranja o svom statusu i drugim pitanjima poslovanja propisanim direktivama, ugovoru koji se zaključuje i obavezama koje osiguravač preuzima zaključenjem ugovora i drugim u direktivama propisanim podacima i u individualnom osiguranju života ustanovljeno pravo za ugovarača da može da u roku od 14 do 30 dana izjavi bez navođenja razloga da odustaje od ugovora;
- Razmatraju se rešenja novog zakonskog okvira koji je ustanovljen u pogledu instituta koji čine zaključenje ugovora (propisivanja bitnih sastojaka ugovora, obavezne sadržine ugovora i uslova osiguranja i načina zaključenja ugovora kao formalnog, odnosno konsensualnog ili mešovito u zavisnosti od vrste ugovora) nakon implementacije razmotrenih direktiva u zakonima o ugovoru o osiguranju Francuske, Nemačke, Austrije i Češke;

- Učinjen je predlog mogućih rešenja koja po oceni autora odgovaraju našem pravu i potrebama domaće prakse osiguranja i koja treba prihvatiti u budućem Građanskom zakoniku Srbije usklađenih sa zahtevima koji proizilaze iz direktiva EU u pogledu proširenja bitnih sastojaka ugovora, obavezne sadržine ugovora o osiguranju i uslova osiguranja, uručenja uslova osiguranja kada ugovarač pokriće traži odmah ili momentalno pokriće, sankcija zbog propusta osiguravača da uruči ugovaraču uslove osiguranja i ugovora o osiguranju kod kojih formalizam ZOO u zaključivanju ugovora o osiguranju treba napustiti u korist konsensualizma.

2. Prilog raspravi o regulisanju ugovora o osiguranju u budućem Građanskom zakoniku Srbije

1-2/2008/RE/51-51(2)

- U članku se razmatraju pojedini instituti koje za ugovor o osiguranju treba preuzeti iz direktiva EU u Građanski zakonik RS, zatim iz

- Nacrta Opšteg referentnog okvira za Evropsko ugovorno pravo osiguranja (tzv. Nacrta Principa evropskog ugovornog prava osiguranja - PEUPO);
- Instituti ugovora o osiguranju regulisani u ZOO koje treba naročito reformisati; i
- Razlozi zbog kojih u GZS treba regulisati neke nove imenovane ugovore o kopnenom osiguranju.

3. Diskusija na okruglom stolu „Ugovor o osiguranju u novom Građanskom zakoniku Srbije” (u organizaciji Udruženja za pravo osiguranja Srbije i Privredne komore Srbije, 28.10.2008)

4/2008/RE/51-52(2)

- Diskutuje se o pitanju da li je u regulisanju ugovora o osiguranju u GZ RS potrebna kategorija polu-prinudnih normi predviđena u st. 2, čl. 900 ZOO i ako jeste na koji je nov i bolji način regulisati u GZ RS, zatim, koje se norme mogu takvim smatrati u ZOO i da li i koje institute ovog ugovora, uređene polu-prinudnim normama, treba zameniti regulisanjem dispozitivnim normama;

- U drugom delu diskusije izlažu se detalji novoustanovljenih obaveza za osiguravača u komunitarnom pravu u fazi zaključenja ugovora i fazi zaključenog ugovora nepoznatih ZOO koje kao nove oblike zaštite osiguranika kao slabije ugovorne strane treba preuzeti u GZS. Analizirane su one obaveze u predugovornoj i u fazi zaključenog ugovora koje nisu dublje i sadržajnije ispitivane u publikacijama koje objavljuje Udruženje za pravo osiguranja Srbije (obaveza osiguravača da ugovaraču postavi pitanja o okolnostima rizika i drugim okolnostima od značaja za zaključenje ugovora o osiguranju u okviru pisanog upitnika, značaju tako postavljenih pitanja, mogućim nedostacima u postavljenim pitanjima i posledicama ovih nedostataka; obaveza na davanje predugovornih isprava ugovaraču; obaveza da upozori ugovarača na nedoslednosti u pokriću; obaveza da ga upozori na početak pokrića i druge).

4. Zaključivanje ugovora o osiguranju prema Nacrtu Opšteg referentnog okvira za Evropsko ugovorno pravo osiguranja - Prilog raspravi o regulisanju ugovora o osiguranju u novom GZ Srbije

- U uvodu rada se ispituje značaj ispitivanja pitanja koja čine pravni režim zaključenja ugovora o osiguranju prema ovom doktrinarnom dokumentu i ovaj vidi u tome da samo takvo ispitivanje može dati punu sliku o procesu zaključenja ugovora prema ovom dokumentu i kvalitetu njihovog regulisanja, a zatim ističu osobine ove regulative da do detalja reguliše ovu oblast i bez otvorenih pitanja, da sublimira moderna rešenja iz pravnih sistema država članica EU, ali da donosi i nova rešenja, nepoznata tim sistemima od kojih neka, na nov i pouzdan način, pružaju zaštitu interesa ponudioca, odnosno ugovarača osiguranja i korisnika osiguranja otklanjajući nedostatke adhezionog karaktera ugovora o osiguranju, da iako je složen, transparentno je regulisan, te da je jednostavan za razumevanje i primenu i da zbog toga može da posluži za uzor Komisiji za izradu prednacrta GZ RS i našem zakonodavcu prilikom donošenja novog GZ RS;
- U prvom delu rada se ispituju načela Nacrta od značaja za zaključenje ugovora o osiguranju nakon čega se preporučuje njihovo preuzimanje u naše novo ugovorno pravo osiguranja uz obrazloženje da, na primer: prema svojoj sadržini načela o teretu dokazivanja da je ugovarač osiguranja primio isprave koje je osiguravač trebao da mu preda u toku zaključenja ugovora, jeziku isprava koje osiguravač sastavlja, formi obaveštavanja osiguravača podnosica ponude, ugovarača osiguranja, osiguranika i korisnika osiguranja i zabrani diskriminacije, govore da ona snažno štite interese ovih lica, a da su načelo o imputiranoj upoznatosti ugovarača, osiguranika i korisnika osiguranja sa relevantnim činjenicama koje su bile poznate ili trebalo da budu poznate zastupnicima osiguranja, posrednicima i drugim licima kojima su poverena ovlašćenja bitna za zaključenje ili izvršenje ugovora o osiguranju su u funkciji zaštite osiguravača od nesavesnog ugovarača, osiguranika i korisnika osiguranja, naročito što se njegovim prihvatanjem obezbeđuje uvek poželjna uravnotežena zaštita interesa strana u ugovoru o osiguranju;
- U drugom delu se ispituje proces i pravni režim procesa zaključenja ugovora o osiguranju prema Nacrtu kroz predugovornu fazu koja se sastoji od obaveze ponudioca osiguranja na davanje osiguravaču predugovornih informacija od značaja za ugovor koji se zaključuje i obaveza osiguravača da ponudiocu preda predugovorne isprave, upozori ga na nedoslednosti u pokriću i upozori ga na početak pokrića, a faza zaključenja ugovora kroz regulativu o načinu zaključenja ugovora, opozivu ponude osiguranja, vremenu u kojem je ugovarač osiguranja ovlašćen da odustane od zaključenog ugovora, klauzulama o zloupotrebi i pravnim posledicama polise; zatim, pošto su istaknute dobre osobine svih etapa u pojedinim fazama, predlaže se prihvatanje većine u našem GZ RS i ističe da je ključni predlog zbog toga što u fazi zaključenja ugovora prema Nacrtu sve obaveze koje ima osiguravač prema osiguraniku imaju formalni karakter, da se njihovim prihvatanjem obesmišljava zaštitna funkcija *ad solemnitatem* forme ugovora o osiguranju prihvaćena u ZOO i da ova rešenja Nacrta, ako bi bila prihvaćena u našem novom GZ, da bi u pogledu načina zaključenja ugovor o osiguranju u našem novom pravu mogao biti *en bloc* konsensualan ugovor;
- Na kraju rada se ispituje privremeno pokriće prema Nacrtu i daju predlozi rešenja o tome kako bi ono trebalo da bude regulisano u našem novom ugovornom pravu osiguranja.

5. Ugovor o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju kao predmet, zakonskog regulisanja - Prilog raspravi o regulisanju ugovora o osiguranju u novom Građanskom zakoniku Srbije

- Članak se bavi analizom odredaba kojima se u zakonima koji regulišu ugovor o osiguranju u nekim državama članicama EU uređuje ugovor o privatnom zdravstvenom osiguranju za koje je u domaćem zakonodavstvu i u literaturi prihvaćen i odomaćen kao opšti zajednički pojam, pojam koji obuhvata sve vrste privatnog zdravstvenog osiguranja u značenju koje ima u zemljama EU, dobrovoljno zdravstveno osiguranje;
- Analiza je usmerena na identifikaciju u ovim izvorima prava država članica EU svih ugovornih odnosa strana u zdravstvenom osiguranju koji su predmet njihovog regulisanja i zatim, detaljnom razmatranju načina na koji su uređeni najvažniji odnosi ugovornih strana u ovom ugovoru o osiguranju. Cilj ovog ispitivanja je da se dođe do odgovora na pitanje koje ugovorne odnose iz domena ugovora o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju i sa kakvom mogućom sadržinom treba urediti u GZ RS, zanemarujući pri tome zahteve aktuelnog političkog, ekonomskog i socijalnog ambijenta u kome se oni normiraju;
- Stoga, najveći prostor u članku je posvećen detaljnom ispitivanju ugovornih odnosa strana u ovoj posebnoj vrsti osiguranja u razmatranim zakonima evropskih država kao što su: tipične obaveze osiguravača kod osiguranja troškova lečenja, osiguranja bolničkih dnevnica, osiguranja troškova bolovanja i osiguranja troškova zdravstvene nege, sporedne obaveze osiguravača, počekni rok, dopunsko osiguranje za decu osiguranika, zabrana bogaćenja, trajanje osiguranja, posledica izazivanja osiguranog slučaja, kolektivno osiguranje, prilagođavanje premije i uslova osiguranja, otkaza ugovora od strane osiguranika, otkaza osiguravača, nastavak odnosa osiguranja nakon smrti ugovarača osiguranja, proširenja i suženja primene određenih zakonskih odredbi o ugovoru o osiguranju na zdravstveno osiguranje koje se sprovodi kao osiguranje od štete, troškova utvrđivanja štete;
- Poseban odeljak je posvećen ličnim predlozima autora o ugovornim odnosima kod privatnog zdravstvenog osiguranja koje treba i načinu na koji ih regulisati u GZ RS ili eventualno u posebnom zakonu o privatnom, odnosno dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju.

6. Posebne odredbe o obaveznom osiguranju od odgovornosti kao predmet zakona koji reguliše ugovor o osiguranju - Prilog raspravi o regulisanju ugovora o osiguranju u novom Građanskom zakoniku Srbije

2011/ZB/173-215(43)

- Prva oblast kojoj je posvećen rad proizlazi iz pitanja autora koje mere treba preduzeti na zakonodavnom planu da se izbegnu negativne posledice nedovoljnog i često neopravdanog različitog regulisanja ugovornih odnosa u Srbiji u velikom broju posebnih zakona kojima se uvode obavezna osiguranja od odgovornosti. U odgovoru na ovo pitanje, koje polazi od stanovišta da po ugledu na zakone u ugovorima o osiguranju država članica EU koje imaju razvijenu privredu osiguranja, u zakon Srbije koji reguliše ugovor o kopnenom osiguranju treba da se uvrste posebne odredbe o ugovornim odnosima iz obaveznih osiguranja od odgovornosti koji će ih regulisati na jedinstven način za sve vrste ovih osiguranja. Rad se primarno koncentriše na ispitivanje koji su odnosi, načina kako su ovi odnosi uređeni u većem broju evropskih zakona i koja je njihova svrha koja opravdava da budu regulisani u tim zakonima. Na kraju ovog ispitivanja autor se usredsređuje na davanje predloga koje, zašto i sa kakvom sadržinom obligacione odnose u ovoj oblasti treba regulisati u Građanskom zakoniku Srbije. Predlozi obuhvataju devetnaest odredaba o obligacionim odnosima iz domena obaveznih osiguranja od odgovornosti koje autor smatra da treba da budu obuhvaćeni u ovom zakoniku;

- Kako efikasno sprovođenje bilo koje vrste obaveznog osiguranja od odgovornosti zavisi od potpunog i savremenog regulisanja opštih odredaba o osiguranju od odgovornosti, druga oblast kojoj je rad posvećen, tiče se ispitivanja tih odredaba u zakonima o ugovoru o osiguranju izvesnog broja država članica EU i davanju predloga za unošenje novih nedostajućih opštih odredaba o osiguranju od odgovornosti u objavljeni Prednacrt Građanskog zakonika Srbije iz 2009. godine. U delu rada koji je posvećen ovim predlozima, kritici sa sopstvenim drugačijim predlozima autora izložena su rešenja, odnosno odredbe iz Prednacrta kojima su izmenjene i dopunjene odredbe čl. 940 ZOO, u Prednacrta regulisane u čl. 1218-1221 u kojima se reguliše osigurani slučaj u osiguranju od odgovornosti, vremenska važnost osiguranja od odgovornosti i pravna zaštita osiguranika kod osiguranja od odgovornosti.

7. Savremeni aspekti nekih obaveza osiguravača i osiguranika zajednički za sve vrste ugovora o kopnenom osiguranju – Prilog raspravi o regulisanju ugovora o osiguranju u novom Građanskom zakoniku Srbije
2012/ZB/184-203(20)

- U radu se razmatraju s jedne strane obaveze osiguravača prema osiguraniku koje nisu regulisane u Prednacrta GZ RS iz 2009, a sa druge neregulisane obaveze osiguranika prema osiguravaču koje autor smatra da moraju biti obuhvaćene u novom ugovornom pravu Srbije ako se želi da se u njega ugrade rešenja koja prate razvojne tendencije u ugovornom pravu osiguranja razvijenih evropskih zemalja, s obzrom na to da se njima obezbeđuje bolja zaštita interesa osiguranika kada je u pitanju prva grupa obaveza, odnosno uravnotežena zaštita interesa osiguravača i osiguranika kada je u pitanju druga grupa obaveza;

- U centru pažnje u radu je ispitivanje obaveze osiguravača da prilikom zaključenja ugovora o osiguranju savetuje osiguranika u pogledu izbora polise, odnosno proizvoda osiguranja koji najviše odgovara njegovim željama i potrebama i u postizanju ovog cilja, savetovanju osiguranika u pogledu izbora najpovoljnijeg osiguravača za proizvod koji osiguranik namerava da kupi. Ispitivanje ove obaveze i predlaganje konkretnih rešenja za utvrđivanje dužnosti koje treba da ima osiguravač u ispunjenju ove obaveze, kao i ostalih obaveza osiguravača i osiguranika, sprovodi se na primerima rešenja prava onih evropskih država koje su na najdetaljniji način razradile u svom zakonodavstvu sadržinu ove obaveze kao što je nemačko, austrijsko ili češko pravo. Sledeća po obimu ispitivanja i učinjenim pedlozima za našeg zakonodavca je obaveza osiguravača da na zahtev osiguranika izda polisu kao hartiju na ime sa klauzulom na donosioca i dužnostima koje ima povodom tako izdate polise prema osiguraniku i korisniku takve polise. Na trećem mestu po obimu ispitivanja i učinjenim pedlozima rešenja je obaveza da osiguraniku postavi pitanja o okolnostima od značaja za ocenu rizika. I na kraju obavezi da ga obavesti o pravu na isplatu naknade ili ugovorene sume;

- U odeljku rada posvećenom obavezama osiguranika prema osiguravaču pažnja je usmerena na dužnosti osiguranika koje za njega proizilaze iz obaveze saradnje sa osiguravačem nakon nastanka osiguranog slučaja i obavezi obaveštavanja osiguravača o promeni imena i adrese.

8. Predlog tema za javnu raspravu o rešenjima koja nisu prihvaćena u Prednacrta Građanskog zakonika Republike Srbije u odnosu na ugovor o osiguranju
1/2012/RE/27-37(11)

- Rad je napisan kao odgovor na članak prof. Šulejića objavljen u časopisu *Pravni život*, br. 11/2010, člana Komisije Vlade RS za izradu Prednacrta GZ RS, pod naslovom „Predlog tema za javnu raspravu o novim rešenjima koja sadrži Prednacrta GZ RS u odnosu na ugovor o osiguranju.” U tom članku autor ističe da su u objavljenom Prednacrta GZ RS iz 2009. godine predložena poboljšana i proširena rešenja za ugovor o osiguranju u odnosu na ona koja su obuhvaćena u ZOO zahvaljujući konstruktivnim predlozima stručne javnosti izraženim u „preko dvadeset” radova: Autor poziva stručnu javnost da o predloženim rešenjima koja sadrže brojne alternative i varijante i mogućnosti različitog formulisanja u odnosu na veći broj pravnih instituta ugovora o osiguranju nastalih kao rezultat različitih stavova izraženih u stručnoj da nastavi sa diskusijom o tim rešenjima kako bi se došlo do onih koja se mogu smatrati najprihvatljivijim od manje-više preovlađujuće stručne javnosti;

- U prvom odeljku rada se razmatra značaj rasprave o neprihvaćenim rešenjima u radovima domaćih autora do objavljivanja Prednacrta iz 2009, ali i onih koja su kandidovana da budu prihvaćena u ovom zakonskom aktu u radovima publikovanim nakon objavljivanja ove prve verzije Prednacrta, kao i mogućim spekulacijama o tome zbog čega Komisija za izradu GZ RS nije u jednom napisu upoznala javnost zbog čega brojna predložena rešenja za GZ RS nisu prihvaćena u Prednacrta; drugi odeljak je posvećen ispitivanju rešenja koja nisu prihvaćena iz komunitarnog prava, treći predloženim i neprihvaćenim rešenjima iz PEUPO, a u četvrtom neprihvaćenim rešenjima povodom regulisanja odstupanja od relativno prinudnih normi u ZOO, odnosno Prednacrta. Peti odeljak je posvećen neprihvaćenim rešenjima za osiguranja zasnovana na kolektivnim ugovorima o osiguranju, dok se u šestom razmatraju novi predlozi rešenja za regulisanje nekih posebnih vrsta ugovora o osiguranju, kao što su ugovor o obaveznom osiguranju od odgovornosti i ugovor o osiguranju pravne zaštite.

9. Zastupnik i posrednik osiguranja u zakonu koji regulise ugovor o osiguranju - Prilog raspravi o rešenjima koja se odnose na ugovor o osiguranju u Prednacrta Građanskog zakonika Srbije

2013/ZB/267-288(22)

- Cilj koji je autor postavio u ovom radu je da razmotri obaveze i obim elemenata sadržine obaveza i druga pitanja obligacionih odnosa koja su za zastupnika osiguranja koji istupa u ime osiguravača, posrednika osiguranja i savetnika u osiguranju uređena u nacionalnim pravima određenog broja evropskih zemalja koje, u svojim zakonima u kojima regulišu ugovor o osiguranju, imaju takve odredbe i ista uporede sa rešenjima koja su o ovim pitanjima uvršćena u Prednacrta GZ RS od 2009. godine i zatim ovim komparativnim ispitivanjem ustanovi koliko su rešenja Prednacrta o ovim pitanjima usklađena sa savremenim rešenjima u ispitivanim nacionalnim evropskim pravima, te učine predlozi koja od rešenja evropskih prava o obligacionim odnosima zastupnika, posrednika i savetnika treba uvrstiti u Prednacrta, odnosno ako su usvojena u Prednacrta koja od njih treba i zašto menjati ili dopuniti;

- Nakon izvršene analize u radu se konstatuje da kreatori Prednacrta nisu pratili savremene tokove u regulisanju zastupnika osiguranja koji se odvijaju u uporednom ugovornom pravu osiguranja, budući da oni u jednom članu Prednacrta (čl. 1181) uređuju samo dva pitanja zastupnika: obim zakonske punomoći zastupnika koji je ovlašćen da zaključuje ugovore o osiguranju za osiguravača i posledice ograničenja te punomoći. A da su ispustili i da treba da regulišu: pojam zastupnika osiguranja, u okvir zakonske punomoći uključuje ovlašćenje zastupnika da otkaže i raskine ugovor o osiguranju i da prima plaćanja koja osiguranik duguje osiguravaču i

osiguravač osiguraniku, odrede teret dokazivanja za predaju i sadržaj ponude za osiguranje i ostalih izjava volje i isprava i njihov prijem, urede pravni značaj znanja zastupnika u situaciji kada znanje osiguravača prema odredbama kojima se u Prednactru uređuje ugovor o osiguranju od značaja, da osiguravač odgovara za ponašanja zastupnika prema osiguraniku kao za svoje, obavezu savetovanja osiguranika, odrede da se primena odredaba o profesionalnim zastupnicima proširuje i na neprofesionalne zastupnike, odrede obim zakonske punomoći zastupniku koji je od osiguravača dobio ovlašćenje da samo za njega posreduje u zaključivanju ugovora itd.;

- U pogledu posrednika / brokera osiguranja i savetnika u osiguranju, s obzirom na to da nisu uređena u Prednactru, u radu je predloženo da u Prednactr budu unete one odredbe o ovim subjektima tržišta osiguranja koja će poslužiti kao okvir za moderno uređenje njihovog položaja u jednom budućem zakonu Srbije zastupnicima i posrednicima osiguranja. Za posrednike osiguranja to su pojam posrednika u osiguranju, obaveza savetovanja osiguranika, sankcije zbog povrede dužnosti koje ima posrednik u izvršavanju obaveze savetovanja i izuzeci od obaveze savetovanja, obaveza obezbeđenja plaćanja koje prima i prenosi posrednik i dr. A za savetnika u osiguranju: pojam savetnika za osiguranje, obaveza savetovanja koju sprodi na osnovu dovoljnog broja ugovora o osiguranju i dovoljnog broja osiguravača i shodna primena na njih odredaba o posrednicima osiguranja.

10. Nova područja i pravila tumačenja ugovora u korist jedne strane kod ugovora o osiguranju - Prilog raspravi o regulisanju ugovora o osiguranju u Prednactru Građanskog zakonika Srbije

2014/ZB/229-253(25)

- U članku se u kontekstu ugovora o osiguranju analizira zaštita ekonomskih interesa potrošača usluga osiguranja kroz razvoj pravila o tumačenju nejasnih klauzula u jednostranim formularnim ugovorima do nejasnih odredaba u tekstu neke jednostrano sastavljene isprave i informacije od strane osiguravača u vezi sa zaključenim ugovorom o osiguranju. U analizi se prate i promene u cilju tumačenja ovih klauzula i odredaba, kao i tendencija širenja kruga subjekata kojima se pruža zaštita od nejasnih ugovornih klauzula i teksta odredaba u ispravama i informacijama u vezi sa ugovorom o osiguranju koje sastavlja osiguravač. I povezano sa njihovim tumačenjem, razmatraju se međusobno uslovljena pravila o transparentnosti jezika na kome se moraju sastaviti ugovorne klauzule i odredbe u ispravama i informacijama koje se izdaju od osiguravača povodom zaključenja ugovora i pravila o teretu dokazivanja prijema ovih isprava i informacija. Analiza se sprovodi na osnovu dokumenata i direktiva EU koji regulišu tumačenje ugovora u korist jedne ugovorne strane, zakona pojedinih država članica EU i predloga opcionalnog dokumenta za ugovor o osiguranju koji sadrži PEUPO;

- U Prednactru Građanskog zakonika Srbije, koji je objavljen 2009. godine, čl. 112, integralno je preuzeo rešenje iz čl. 100 važećeg ZOO od 1978. godine u kome je kod tumačenja opštih uslova poslovanja u formularnim ili tipskim ugovorima, u slučajevima kada oni sadrže nejasne odredbe/klauzule, a pripremila ih je i predložila isključivo jedna ugovorna strana, usvojeno pravilo tumačenja da se takve nejasnoće tumače na štetu one strane koja ih je sastavila, a u korist druge ugovorne strane;

- Ako se ima u vidu sadržina čl. 112 Prednacrta, u članku se konstatuje da ovo rešenje ne odgovara savremenim potrebama u regulisanju tumačenja kod ugovora o osiguranju i modernim tendencijama koje se odvijaju u ugovornom pravu osiguranja država članica EU o tumačenju u korist jedne strane kod ugovora o osiguranju. I da je zato u Prednactru, u delu u kome se u njemu

reguliše ugovor o osiguranju, potrebno, što je glavni predlog autora članka, ustanoviti specijalno pravilo o transparentnosti jezika za ugovor o osiguranju i specijalno pravilo za tumačenje kod ugovora o osiguranju koje bi imalo za predmet tekst bilo koje isprave i informacije koju je sastavio osiguravač u vezi sa ugovorom o osiguranju, što bi imalo za cilj utvrđivanje najpovoljnijeg značenja nejasnog teksta isprave i informacije i za zaštićene subjekte kod nejasnog teksta isprava i informacija koje je sastavio osiguravač ugovarača osiguranja, osiguranika i korisnika osiguranja. I ovim pravilima dodati njima konvergentno pravilo da osiguravač snosi teret dokazivanja da su ugovarač, osiguranik ili korisnik osiguranja primili isprave koje je on trebao da im preda.

11. Uticaj i značaj krivice osiguranika na posledice povreda obaveza koje ima u svim vrstama osiguranja - pogled na savremena rešenja u nekim evropskim državama i u Srbiji

2016/ZB/7-47(41)

- U radu se ispituju u reformisanim zakonima Austrije, Nemačke, Švajcarske i Francuske u kojima se reguliše ugovor o osiguranju u poređenju sa ranijim (starim), nereformisanim ovim zakonima više novih trendova od kojih je najvažniji da se u njima ublažava oblik i stepen krivice za koju odgovara osiguranik / ugovarač osiguranja za povredu obaveza u svim vrstama osiguranja kojima se omogućava osiguravaču da zaključi ili ugovor izvrši plaćanjem naknade osiguranja i istovremeno ublažava vrsta sankcija koje ga zbog toga pogađaju i takođe, geneza tih trendova (prvi odeljak članka);

- U drugom odeljku se u pomentum zakonima i PEUPO razmatra uticaj i značaj krivice ugovarača osiguranja na određivanje posledica zbog povrede predugovorne obaveze prijavljivanja osiguravaču bitnih okolnosti za ocenu rizika, a u trećem na određivanje posledica zbog povrede obaveze ugovarača da u toku trajanja ugovora o osiguranju osiguravaču prijavi povećanje rizika i rešenja u ovim izvorima prava kompariraju sa rešenjima prihvaćenim za sankcionisanje povreda ovih obaveza u Prednacrtu GZ RS od 29. marta 2015;

- U pogledu obaveze ugovarača da prilikom zaključenja ugovora o osiguranju prijavi bitne okolnosti rizika čija je sadržina u Prednacrtu regulisana po ugledu na PEUPO uz preuzimanje nekoliko odredaba koje nisu poznate PEUPO iz ZOO, iznose se stavovi o tome koja su rešenja PEUPO prihvatljiva za buduće ugovorno pravo osiguranja Srbije, zatim stavovi o rešenjima PEUPO koje u Prednacrtu treba izmeniti i dopuniti nedostajućim i onim preuzetim iz ZOO koje treba izostaviti;

- U odnosu na sadržinu obaveze ugovarača da prijavi povećanje rizika dati su predlozi da se rešenja koja donosi Prednacr GZ RS konceptualno povežu i usklade sa obavezom predugovornog prijavljivanja okolnosti rizika, a ako Komisija za izradu Prednacrta GZ RS ostane pri gledištu da se o ovoj obavezi u Prednacr preuzmu rešenja iz ZOO koja rešenja ZOO treba izostaviti, odnosno dopuniti kada su nepotpuno regulisana.

Slavnić Jovan & Jovanović Slobodan

12. Sadržina ugovora o osiguranju prema nacrtu Opšteg referentnog okvira za Evropsko ugovorno pravo osiguranja i zakonima država članica Evropske Unije

1-2/2008/RE/19-36(18)

- Razmatraju se modeli prihvaćeni u zakonima država članica EU i u PEUPO za regulisanje bitne sadržine ugovora o osiguranju (sadržina ugovora se uređuje: u zaključenom ugovoru, odnosno polisi; u uslovima osiguranja i mešoviti model kod koga se vrši razgraničenje regulisanja elemenata sadržine između ugovora i uslova osiguranja);
- Sankcije prema osiguravaču zbog nedostataka u regulisanju bitne sadržine ugovora;
- Načini regulisanja u pravnim sistemima u kojima je ugovor o osiguranju konsensualan, situacije kada postoji razlika između postignutog sporazuma o bitnim i nebitnim sastojcima sadržine ugovora i onih određenih u polisi, odnosno drugoj ispravi o osiguranju koju izdaje osiguravač na osnovu zaključenog ugovora o osiguranju;
- Učinjen je predlog teksta zakonskih odredbi sa alternativama o sadržini ugovora o osiguranju za buduće srpsko ugovorno pravo osiguranja.

13. *Obaveza davanja predugovornih informacija i informacija posle zaključenja ugovora o osiguranju potrošačima usluga osiguranja prema direktivama EU i zakonima država članica- Prilog raspravi o regulisanju ugovora o osiguranju u novom Građanskom zakoniku Srbije*

3/2008/RE/26-49(24)

- Razmatraju se rešenja koje donose brojne direktive EU u pogledu obaveze osiguravača da ugovaraču osiguranja, koji je potrošač, saopšti pre zaključenja ugovora o osiguranju i u toku njegovog trajanja podatke koji se odnose na osiguravača i ugovor koji se zaključuje, odnosno u toku trajanja ugovora o promenama u tim podacima koji su od značaja za ugovarača da ugovor zaključi, odnosno održi na snazi, prednosti i nedostaci u načinu regulisanja ove posebne obaveze koja je za osiguravača ustanovljena u nacionalnim propisima većeg broja država članica EU koje su njihovo saopštavanje proširile i na ugovore koji se zaključuju sa ugovaračem koji nema status potrošača i kakav će uticaj imati ustanovljenje ove nove obaveze za osiguravača u svim vrstama kopnenog osiguranja na zakonsko regulisanje bitnih sastojaka ugovora o osiguranju i sadržinu isprava o ugovoru o osiguranju;
- Učinjeni su predlozi o tome kako regulisati sadržinu ove obaveze u budućem GZ Srbije, bez obzira na status ugovarača osiguranja i posebno prema ugovaraču sa kojim osiguravač komunicira pomoću sredstava komunikacije na daljinu i kako urediti posledice za propuštanje ili netačno saopštavanje ovih podataka.

14. *Vreme trajanja osiguranja – Prilog raspravi o regulisanju ugovora o osiguranju u novom Građanskom zakoniku Srbije*

4/2008/RE/11'24(14)

- U ovom članku se u prvom odeljku razmatraju rešenja u vezi sa trajanjem ugovora o osiguranju imovine uređena u čl. 922, st. 2-4 ZOO i njihova primena u opštim uslovima osiguranja domaćih društava za osiguranje i zatim otvorena pitanja o tim rešenjima koja proizilaze iz stavova naših najviših sudova povodom raskida ugovora o osiguranju sa višegodišnjim trajanjem regulisanom u st. 3, čl. 922 ZOO;
- Drugi odeljak rada je posvećen ispitivanju savremenih rešenja koja se odnose na trajanje ugovora o osiguranju imovine u pravima nekih država članica EU poput Zakona o ugovoru o

osiguranju Češke iz 2003. koji je od 1. januara 2014, uz odgovarajuće izmene i dopune, inkorporiran u Građanski zakonik Češke, bugarskog Zakona o osiguranju od 2005, Zakonika o osiguranju Francuske od 2003. ili Zakona o ugovoru o osiguranju Nemačke od 2007. i u Nacrtu PEUPO od 2007;

- U trećem odeljku su učinjeni predlozi novih rešenja o trajanju ugovora o osiguranju imovine, koja, osim kod ugovora kojima se pokrivaju tzv. veliki rizici, treba da budu prihvaćena u budućem Građanskom zakoniku Srbije kojima se na nov i pouzdan način otklanjaju nedostaci adhezionog karaktera ugovora o osiguranju, otklanjaju moguća koruptivna ponašanja ugovornih strana kod ugovaranja višegodišnjih osiguranja na način kako je ono regulisano u čl. 922, st. 3 ZOO i koja vode uravnoteženoj zaštiti interesa obe ugovorne strane, što između ostalog znači prihvatanje rešenja da kada je ugovor o osiguranju zaključen sa dužim trajanjem od jedne godine da ugovarač osiguranja i osiguravač imaju pravo da otkažu ugovor na kraju svakog jednogodišnjeg perioda osiguranja, da ako je ugovor zaključen sa trajanjem od jedne godine da ugovorne strane mogu ugovoriti da se on prećutno automatski produžava još za jednu godinu, osim ako jedna od ugovornih strana pismenim obaveštenjem druge strane u propisanim rokovima različito određenim za svaku od strana suspenduje produženje ili prihvatanje rešenja da ugovor koji je prećutno produžen ne smatra se novim ugovorom, već nastavlja da proizvodi dejstva pod istim uslovima kao i prvobitno zaključen ugovor, od kojih su mnoga preuzeta u čl. 1439 i čl. 1441 Prednacrta GZ RS od 2015. godine.

- Istraživanja koja su predmet ovog članka započeta su u jednom ranije objavljenom radu, te ovaj članak predstavlja nastavak tih istraživanja na jednoj daleko široj i potpunijoj osnovi. Rad je objavljen pod naslovom:

15. *Kritički osvrt na stavove Višeg trgovinskog suda i Vrhovnog suda Srbije o raskidu ugovora o višegodišnjem osiguranju voljom ugovornih strana (pravni stav Višeg trgovinskog suda utvrđen na sednici Odeljenja za privredne sporove od 27. septembra 2004. godine i pravni stav Vrhovnog suda Srbije izražen u presudi Prev. 95/02 od 3. aprila 2002. godine) (autor: Slavnić Jovan)*

4/2007/RE/44-50(6)

16. *Zakonsko regulisanje osiguranja života u korist trećih lica u savremnim evropskim pravima i u pravu Srbije*

11/2015/PŽ/135-152(18)

- Ispituju se osnovne tendencije u reformisanim zakonima evropskih zemalja u regulisanju ugovora o osiguranju u korist trećeg lica (u pogledu obima regulisanja pitanja povodom imenovanja i onih koja se postavljaju posle imenovanja korisnika i metoda regulisanja tih pitanja, odnosno karaktera normi kojima se ona uređuju) i prilagođenost usvojenih pravila o ugovoru u korist trećeg lica da mogu da se koriste kao dopunska u slučaju praznina u zakonskom regulisanju osiguranja u korist trećeg lica kao posebne vrste ugovora u korist trećeg lica;

- Razmatra se način uređivanja brojnih i raznovrsnih pitanja povodom određivanja korisnika osiguranja i onih koja se postavljaju posle određivanja korisnika u evropskim pravima i ona upoređuju sa načinom kako su uređena u članovima 957-965 ZOO koji su sa neizmenjenom sadržinom preuzeti u Prednacrt GZ Srbije iz decembra 2014. godine (čl. 1215-1226) i Prednacrt GZ Srbije od 29. maja 2015 (čl. 1496-1504), sa ciljem da se proverí (ne)potpunost i ispravnost njihovog regulisanja na način koji odgovara savremenim rešenjima u evropskim pravima i daju

predlozi rešenja kojima treba dopuniti, izmeniti ili koje treba izostaviti iz ZOO, odnosno Prednacrtu GZ RS;

- Dati su predlozi za dopunu, izmenu i izostavljanje većeg broja odredaba ZOO o ovom osiguranju i sa njima povezanim opštim odredbama o osiguranju lica i osiguranju života koji se zasnivaju na proširenju slobode ugovara u osiguranju života u korist trećeg lica, davanju većeg značaja jednostranoj izjavi volje ugovarača i osiguranika gde i kada je ona prikladnija da obezbedi efikasnije funkcionisanje pravnih odnosa povodom imenovanja i opoziva imenovanja korisnika, nego kada je osnov regulisanja ovih odnosa sloboda ugovaranja i uravnoteženoj zaštiti interesa i pravne sigurnosti ugovarača osiguranja, odnosno osiguranika, korisnika osiguranja i određenih trećih lica, pre svega poverilaca ugovarača osiguranja u odnosu na naknadu iz osiguranja koju treba isplatiti korisniku osiguranja.

Jovanović Slobodan

17. (1). Model pravnog normiranja ugovora i drugih oblasti reosiguranja u Građanskom zakoniku Republike Srbije

1-2/2007/ RE/22-25(4)

- U radu su analizirana zakonska rešenja uporednih pravnih sistema za pojedine segmente ugovornog odnosa reosiguranja i na kraju rada su dati predlozi formulacija članova u Prednacrtu GZ RS.

- Definicija ugovora o reosiguranju iz čl. 1493, st. 1 se poklapa sa predlogom iznetim u navedenom radu.

- Dispozitivna primena pravila ugovora o osiguranju na ugovor o reosiguranju čl. 1493, st. 2 se poklapa sa predlogom iznetim u navedenom radu.

- Mogućnost ispunjenja obaveze reosiguravača direktno osiguraniku na osnovu ugovora ili u slučaju stečaja osiguravača, takođe je predložena u navedenom radu.

- Pravo reosiguravača na premiju bez obzira da li je reosiguranik naplatio premiju od osiguranika regulisano u čl. 1497, st. 1, predstavlja doslovno predloženu odredbu iz navedenog rada.

- U radu je, takođe, istaknuta obaveza reosiguranika da ostvaruje svoje pravo subrogacije, obaveza na umanjenje isplaćene reosiguravajuće nadoknade za vrednost spasenih stvari i nadoknađenih iznosa, troškova i isplata od strane reosiguranika. Prethodno navedeno je u izmenjenom obliku prihvaćeno u čl. 1498, st. 2.

- U navedenom radu autor je dao i konkretan predlog kako da se regulišu prava reosiguravača u slučaju kada je od reosiguranika dobio netačne informacije prilikom zaključenja ugovora o reosiguranju, koji nije uvršten u Prednacrt GZ RS.

- U čl. 1393, st. 2 Prednacrtu GZ prihvaćena je načelna preporuka o dispozitivnoj primeni pravila ugovora o osiguranju na ugovor o reosiguranju tako što je omogućio slobodu ugovaranja u odnosu reosiguranja.

18. (2). Izvori prava o reosiguranju

12/2007/PŽ/673-687(15)

- U radu se naglašava da ako se prihvati analogija propisa osiguranja na reosiguranje, onda bi se moglo reći da bi se posebna pravila o prijavljivanju bitnih činjenica i okolnosti, ugovaranja u korist trećih lica, nadoknadi troškova spasavanja, utvrđivanju i proceni štete, davanju

privremenog pokrića, primeni proporcionalnog umanjenja obaveze itd, mogla primenjivati i na reosiguranje. Takođe, da ne treba izgubiti iz vida da primena pomenutih pravila u mnogim slučajevima neće moći da bude dosledno sprovedena zbog specifičnosti i načina funkcionisanja samog ugovora o reosiguranju. To je dovoljnim nivoom apstrakcije obuhvaćeno u Prednacrta GZ RS.

19. (3). *Kolektivno osiguranje, serijske štete i potreba formiranja garantnog fonda za tako nastale obaveze*

2007/ZB/152-161(10)

- U radu je istaknuto da se, zbog svoje specifičnosti, prilikom zaključenja ugovora o kolektivnom osiguranju postavlja pitanje ko će u našem pravu osiguranja imati obavezu da osiguranika, odnosno korisnika obavesti o brojnim informacijama u trenutku zaključenja ugovora i tokom njegovog trajanja. Da li je to osiguravač ili ugovarač osiguranja – udruženje ili određena grupa? Takođe da, pored navedenog pitanja, treba rešiti i pitanje da li ugovarač osiguranja treba da ima status zastupnika osiguravača ili posrednika. Ovo je regulisano u čl. 1403 Prednacrta GZ RS.

- U radu je dat predlog da se reguliše pojam „serijskih šteta”, što nije učinjeno u Prednacrta GZ RS.

20. (4). *Osiguranje od odgovornosti – ugovorno pokriće po sistemu nastanka osiguranog uzroka ili datuma postavljanja odštetnog zahteva*

1/2010/RE/33-39(7)

- U ovom radu je predloženo da se zakonom izričito predvidi ugovorna sloboda (mogućnost) da se obaveza osiguravača kod osiguranja od profesionalne odgovornosti i osiguranja od odgovornosti za proizvod ograniči najviše do isteka perioda polise osiguranja (*claims made* princip). Ovaj predlog je prihvaćen u čl. 1458, st. 1 tako što je u osiguranju od odgovornosti propisana mogućnost sprovođenja osiguranja na bazi momenta štetnog događaja ili momenta podizanja odštetnog zahteva.

- U radu je takođe predloženo da se u pogledu osiguranja od odgovornosti na bazi podizanja odštetnog zahteva isključe pravila o zastarelosti, jer bi trebalo poći od toga da osiguranik može da osigura i svoje postupke iz prošlosti, a ne da se pokriće proteže na period trajanja polise i period zastarelosti. U Prednacrta GZ RS predloženo je suprotno u čl. 1460, st. 1 i 2, što smatramo da obesmišljava suštinu osiguranja od odgovornosti na bazi podizanja odštetnog zahteva na način na koji se ono sprovodi na anglosaksonskim tržištima.

- U radu se obrazlažu razlozi zbog kojih bi u postupku reforme srpskog ugovornog prava osiguranja, trebalo napustiti mogućnost ulaganja direktne tužbe kod osiguranja od profesionalne odgovornosti i odgovornosti za proizvod. Ovaj predlog nije prihvaćen jer u čl. 1462 propisano je pravo direktne tužbe prema osiguravaču, tako da i dalje stoji problem nerazlikovanja obaveznih i dobrovoljnih osiguranja od različitih vrsta odgovornosti.

21. (5). *Gradanskopравни aspekti prevara u pravu osiguranju Republike Srbije i evropskom pravu*

43-44/2013/EZ/67-82(16)

- U radu se predlaže da se u predstojećoj reformi pravila o ugovoru o osiguranju Republike Srbije donesu pravila o pribavljanju bitnih informacija prilikom zaključivanja ugovora o osiguranju kroz proaktivnu ulogu osiguravača koji sastavlja upitnik o njemu bitnim činjenicama za ocenu rizika na koji ugovarač osiguranja daje odgovore, što je predviđeno zakonima o ugovoru o osiguranju Nemačke, Austrije, Grčke i Češke. Takođe se navodi da bi, ako se prihvati navedeno rešenje, onda po uzoru na pravne sisteme Holandije i Grčke trebalo urediti slučajeve kada se osiguravač ne može pozivati na neuredno izvršenje obaveze ugovarača da prijavi bitne okolnosti za ocenu rizika, odnosno kada postoji pretpostavka da je ugovarač osiguranja ispunio tu obavezu.

22. (6). *Uticaj povećanja osiguranog rizika na prava i obaveze iz ugovora o osiguranju u nemačkom, francuskom, češkom i srpskom pravu*

3/2013/SPŽ211-222(12)

- U ovom radu, autor analizira povećanje rizika koji je predmet osiguranja i uticaj koji ta činjenica ima na prava i obaveze ugovornih strana kod ugovora o osiguranju.

- U radu se predlaže propisivanje oslobađanja obaveze ugovarača osiguranja da osiguravača obaveštava o povećanju rizika ako je došlo samo do njegovog neznatnog povećanja ili ako prema okolnostima slučaja treba smatrati da je ugovoreno da povećanje rizika treba da bude saosigurano, odnosno njegovo pokriće bude podeljeno u određenoj srazmeri između osiguranika i osiguravača. Neznatnim povećanjem rizika treba smatrati slučaj kada rizik nije pogoršan za više od 10 procenata.

- U našem pravu osiguranja nema pravila o delimičnom otkazu ugovora o osiguranju u pogledu dela stvari ili lica u vezi sa kojima je došlo do povećanja rizika, tj. mogućnosti da osiguravač isključi svoju obavezu za povećani rizik, umesto da raskine ceo ugovor o osiguranju.

- Radi povećanja savesnosti ugovarača osiguranja, osiguravaču treba priznati pravo da naplati pun iznos premije, odnosno pun iznos paušalne premije, sve do isteka perioda osiguranja, odnosno i vremena preostalog posle otkaza ugovora ako obaveza prijave pogoršanja osiguranog rizika nije ispunjena i osiguravač otkáže ugovor o osiguranju na osnovu svojih saznanja.

- Kada se radi o oslobađanju osiguravača od obaveze na isplatu naknade kada se desi osigurani slučaj posle povećanja rizika, takvu mogućnost bi trebalo vezivati za stepen krivice ugovarača osiguranja / osiguranika, u kojem slučaju osiguravač ne bi bio u obavezi da plati naknadu ukoliko je osiguranik namerno povredio svoju obavezu uzdržavanja od povećanja rizika. Ipak, navedeno pravo osiguravača treba ograničiti u slučajevima: 1) kada mu je povećanje rizika bilo poznato u trenutku u kome mu je prijava morala biti dostavljena, 2) ako obaveza prijavljivanja nije povređena ni namerno ni grubom nepažnjom, ili 3) ukoliko povećanje rizika nije presudno uticalo na nastupanje osiguranog slučaja ili na obim obaveze plaćanja naknade.

- Konačno, u radu se ističe da je u odredbama posvećenim ugovoru o osiguranju neophodno uneti odredbu da se pravila kojima se štiti ugovarač osiguranja / osiguranik, primenjuju samo onda kada se u svojstvu ugovarača osiguranja / osiguranika nalazi fizičko ili pravno lice koje se po prirodi i obimu svoje delatnosti ili drugim okolnostima može poistovetiti sa definicijom potrošača u smislu propisa o zaštiti potrošača, kao i onda kada se ne radi o tekućem osiguranju.

23. (7). *Regulisanje ugovora o privatnom kolektivnom osiguranju u evropskom pravu*

- U radu se ističe da se u našem pravnom sistemu, opšte odredbe ZOO, primenjuju na osiguranja imovine, odgovornosti i osiguranja lica, s tim da nema specijalnih odredbi o ugovoru o kolektivnom osiguranju, statusnim pitanjima člana zajednice kolektivnog osiguranja, statusu ugovora o kolektivnom osiguranju u slučaju istupanja nekog od članova ili delimičnog pogoršanja rizika u zajednici kolektivnog osiguranja. U navedenim pitanjima čini se neophodnim da se detaljno analizira adekvatnost primene postojećih odredbi ZOO na ugovor o kolektivnom osiguranju i da se razmotri potreba donošenja posebnih pravila koja bi regulisala specifičnosti ugovora o kolektivnom osiguranju u pitanjima koja su izložena u ovom radu:

- 1) Ko su ugovorne strane?,
- 2) Da li ugovarač osiguranja zaključuje ugovor o kolektivnom osiguranju u svoje ime i za svoj račun, a u korist trećih lica, u tuđe ime i za tuđ račun ili u svoje ime a za tuđ račun?,
- 3) Koji je predmet osiguranja, koji su uslovi osiguranja, suma osiguranja, premija osiguranja, period osiguranja i isključenja?,
- 4) Ko može da bude ili naknadno postane član zajednice kolektivnog osiguranja?,
- 5) Da li je moguće i pod kojim uslovima staviti rezervu na članstvo u zajednici kolektivnog osiguranja?,
- 6) Kako se može postati član, uložiti prigovor protiv novog člana ako je to predviđeno ili koji su uslovi pod kojima član može istupiti iz zajednice kolektivnog osiguranja?,
- 7) Kakav je status ugovora o kolektivnom osiguranju ako iz zajednice kolektivnog osiguranja istupe neki njeni članovi?,
- 8) Da li je potrebno čuvati listu članova i ako jeste, da li listu treba da vodi ugovarač osiguranja ili osiguravači?,
- 9) Da li premiju plaća ugovarač osiguranja osiguravačima ili član zajednice kolektivnog osiguranja?, i
- 10) Koje obaveze ugovarač osiguranja ima u vezi sa obaveštavanjem članova zajednice kolektivnog osiguranja i osiguravača?

24. (8). *Pravne posledice neplaćanja premije neživotnog osiguranja u odabranim pravnim sistemima EU i srpskom pravu*

47-48/2014/EZ/226-242(17)

- U radu se navodi da odredbe ZOO, u oblasti regulisanja trenutka kada premija neživotnog osiguranja dospeva na plaćanje, ostavljaju suviše veliki prostor autonomiji ugovornih strana, a pošto je osiguravač ekonomski jača strana, on je u mogućnosti da nameće svoju volju ugovaračima osiguranja.

- Zato autor smatra da bi to trebalo učiniti na način kako je to rešeno u uporednom pravu, jer bi zakonska odredba koja reguliše trenutak kada nastaje obaveza plaćanja premije neživotnog osiguranja sigurno povećala svest o obaveznosti i savesnosti u njenom blagovremenom plaćanju. Tako bi trebalo propisati da trenutak dospeća za plaćanje premije predstavlja datum zaključenja ugovora o osiguranju, kako je to regulisano u mađarskom i češkom pravu.

- U radu se takođe ističe da bi trebalo dozvoliti automatski otkaz ugovora o osiguranju u korist osiguravača i onda kada osiguravač na tu pravnu posledicu – svoje pravo, izričito upozori

ugovarača osiguranja / osiguranika u fakturi za plaćanje premije. Sa druge strane, radi zaštite ugovarača osiguranja koji se u smislu relevantnih direktiva EU smatraju potrošačima, pravo osiguravača da se koristi automatskim otkazom po proteku određenog roka treba usloviti zakonskom obavezom osiguravača da na to pravo upozori ugovarača osiguranja u svojem obaveštenju o otkazu ili fakturi, time što će nedavanje navedene informacije – upozorenja dovesti do ništavosti otkaza ugovora o osiguranju.

- Institut „mirovanja osiguravajućeg pokrića” ako premija neživotnog osiguranja ne bude plaćena ni u zakonom propisanom roku od dva meseca posle njenog dospeća iz češkog prava, odnosno deset dana od dana dospeća iz francuskog prava, trebalo bi u srpskom ugovornom pravu osiguranja regulisati na dispozitivan način, odnosno da se mirovanje ili suspenzija osiguravajućeg pokrića primenjuje samo ako su se ugovorne strane tako sporazumele.

25. (9). Savremene tendencije u zakonskom regulisanju dobrovoljnih kopnenih osiguranja

49-50/2014/EZ/243-257(15)

- U radu se ističe da postoje brojni razlozi koji govore u prilog proširenja broja imenovanih ugovora o kopnenim osiguranjima.

- S obzirom na to da se na kopnena transportna osiguranja primenjuju opšta pravila za ugovor o osiguranju i posebna pravila za osiguranje imovine i odgovornosti, postavlja se pitanje u kojoj meri su posebna pravila za osiguranje imovine prilagođena specifičnostima kopnenih transportnih osiguranja.

- U oblasti požarnog osiguranja moguće je predvideti detaljnija pravila po ugledu na francusko, grčko i dansko pravo.

26. (10). Zakonsko ograničenje i isključenje rizika u evropskom i srpskom pravu privatnog osiguranja

2014/ZB/272-283(12)

- U radu se ističe da bi u srpskom pravu životnog osiguranja trebalo, po ugledu na nemačko pravo, predvideti obavezu osiguravača u slučaju da je osiguranik izvršio samoubistvo u stanju, u kome je isključeno njegovo svesno delovanje zbog narušenog mentalnog zdravlja.

- Sa druge strane, vredno je napomenuti da postoje pravni sistemi koji propisuju i određen broj okolnosti u pogledu osiguranog lica ili događaja kada se osiguravač oslobađa od obaveze, koje se u domaćoj praksi osiguranja redovno isključuju uslovima osiguranja, a mogu se svrstati pod institut zaštite javnog poretka i morala. U tom smislu bi trebalo razmotriti unošenje pravila da osiguravač nema obavezu kada je osiguranik bio u stanju da predvidi posledice svog delikta ili krivičnog dela.

27. (11). Specijalni slučajevi u kojima povećanje osiguranog rizika ne oslobađa osiguravača od obaveze

55/2016/EZ/116-123(8)

- U radu se navodi da se, na osnovu uvida u određeni broj razvijenih uporednih pravnih sistema, čini da su zakonska rešenja RS u jednom delu koncipirana u korist osiguravača. To se odnosi na

situaciju kada osigurani slučaj nastane pre nego što osiguravač bude obavešten o povećanju rizika ili pre nego što izjavi da raskida ugovor ili zahtevane izmene ugovora stupe na snagu zbog povećanja rizika.

- Namerne radnje osiguranika su u svim pravima isključene, ali se u uporednom pravu vodi računa o savesnosti osiguranika prilikom obaveštavanja osiguravača o povećanju rizika, dok je u nekim pravima zakonom propisano da se pravne posledice utvrđuju prema onome šta je ugovoreno.

- U radu se navodi potreba da se reguliše savesnost u prijavljivanju naknadnog povećanja rizika i isključivanje prava osiguravača da se pozove na povećanje rizika ako osiguranik nije znao ili mogao da zna za povećani rizik da bi tu okolnost prijavio osiguravaču, ako je povećanje rizika poznato neznatno, nebitno, učinjeno radi zaštite interesa osiguravača ili ako je rizik povećan zbog radnji izvršenih iz humanosti, što predstavlja osnove po kojima se zakonskim odredbama u stranim pravima osiguranik štiti od olakog odbijanja osiguravača da nadoknadi osiguranu štetu ili da srazmerno umanji svoju obavezu samo zbog povećanog rizika za čije nastupanje osiguranik ne snosi krivicu ili ga bez svoje krivice nije obavestio o njegovom povećanju.

Jovanović Slobodan & Pavlović Zoran

28. (12). Jedan pogled na institut osiguranog slučaja

2016/ZB/87-94(8)

- U radu se analizira institut „osiguranog slučaja” i objašnjava njegova višestruka namena i često vezivanje sa drugim pojmovima prava osiguranja, kao što su „rizik”, „osigurani događaj”, „štetni događaj”, „osigurana šteta” itd. Prilikom razmatranja definicije „osiguranog slučaja” iz ZOO (čl. 898, st. 1) treba imati u vidu da ZOO ne vodi računa o razlikama koje postoje između tog pojma i pojma „rizik.”

- Prema sistematizaciji Prednacrta GZ RS pojmovi „rizik” i „osigurani slučaj” su regulisani čl. 1391 i 1392. U radu se ističe da zakonsko definisanje pojmova „rizik” i „osigurani slučaj” u uporednom pravu praktično ne postoji jer se ta oblast u najvećoj meri prepušta slobodi ugovaranja, ali se regulišu određene okolnosti u vezi sa tim institutima koje dovode do ništavosti ugovora o osiguranju. Upravo u tome je u ovom radu i stavljena primedba na navedena rešenja Prednacrta GZ RS koja su, u gotovo neizmenjenom obliku, preuzeta iz ZOO.

- Iz gore navedenih razloga predloženo je da se briše čl. 1391 sa naslovom „Rizik” kao nepotreban i suvišan s obzirom na to da su posledice ništavosti ugovora regulisane u čl. 1392, st. 2 koji propisuje ništavost ugovora ukoliko se ne radi o budućem i neizvesnom događaju, a posledice namernog ili prevarnog prouzrokovanja štete od strane osiguranika ili prevare su isključene čl. 1435, čl. 1447, st. 2 Prednacrta GZ RS, odnosno namernog ubistva osiguranika (čl. 1477 Prednacrta GZ RS) i namernog prouzrokovanja nesrećnog slučaja (čl. 1478 Prednacrta GZ RS).

- Takođe je predloženo da se u čl. 1392 sa naslovom „Osigurani slučaj” Prednacrta GZ RS, briše naslov člana „Osigurani slučaj” i da se on naslovi kao „Ništavost ugovora.” U vezi sa prvim stavom čl. 1392 ponuđena su dva pristupa. Prema prvom, navedeni stav bi se brisao jer se u čl. 1390 „Pojam” nastupanje obaveze osiguravača vezuje za „...ugovorom predviđeni događaj (osigurani slučaj)...” pa je time navedeni stav suvišan. Prema drugom pristupu, za koji se smatra ispravnijim, prvi stav bi se preformulisao na sledeći način: „Osigurani slučaj je događaj čijim

nastupanjem nastaje obaveza osiguravača.” Postojeća dva stava čl. 1392 Prednacrtu GZ RS trebalo bi da ostanu u predloženom obliku.

- U radu se ističe da ako bi se prihvatila preformulacija prvog stava čl. 1392 na gore navedeni način, čl. 1390 „Pojam” i čl. 1391 „Rizik” bi postali suvišni i mogli bi se brisati.

Pak Jasna

29. Ugovori o kolektivnom osiguranju imovine i lica

2010/ZB/221-234(14)

- U radu se ističe značaj kolektivnih ugovora koji predstavljaju nezamenljiv instrument za sprovođenje socijalne zaštite građana u situaciji kada dolazi do sve većih ograničavanja davanja po osnovu obaveznog socijalnog osiguranja. Nezavisno od toga što se ovi ugovori zaključuju u Srbiji, može se konstatovati da im se ne poklanja veća pažnja. Problem predstavlja okolnost što ne postoji poseban model ugovora koji bi se primenjivao, već svako društvo za osiguranje donosi svoje akte, tj. uslove za kolektivno osiguranje, što nije praksa na savremenim tržištima osiguranja gde model ugovore, uslove i tarife izrađuju profesionalna udruženja osiguravača. Takva iskustva treba da se primene i u Srbiji.

- Zbog izvesnih specifičnosti kolektivnih osiguranja, na njih se ne mogu primenjivati određena pravila iz ZOO, već se moraju predvideti posebna pravila zato što ugovarač osiguranja i osiguranik imaju u pravnim odnosima sa osiguravačem drugačiji položaj nego u individualnim ugovorima. Te specifičnosti se odnose na pojam osiguranog slučaja, prijavu okolnosti od značaja za procenu rizika, izmenu uslova osiguranja, plaćanje premije, osiguranje za tuđ račun i sl. Takođe, važno je ustanoviti i obavezu osiguravača i ugovarača osiguranja na informisanje osiguranika, posebno zato što veliki broj osiguranika nije u kontaktu sa osiguravačem i nema mogućnost uticaja na sadržinu ugovora.

Pak Andrej

30. Obaveze ugovarača osiguranja i osiguravača prilikom zaključenja ugovora o osiguranju (obaveze obaveštavanja)

2008/ZB/392-409(18)

- U skladu sa trendovima u ugovornom pravu osiguranja država članica EU u oblasti zaštite potrošača, predlog u ovom radu je da domaće zakonodavstvo treba osavremeniti i uskladiti (dopuniti i izmeniti) sa zahtevima koje postavlja komunitarno pravo. Osiguravač je jača ugovorna strana, te zakonsko regulisanje obaveze osiguravača na informisanje potrošača usluga osiguranja utiče na bolji položaj ugovarača osiguranja. Zato u domaće propise treba uneti pravila o obavezi osiguravača na informisanje potrošača osiguranja, a odredbe o obavezi ugovarača osiguranja na prijavljivanje okolnosti od značaja za ocenu rizika izmeniti i dopuniti u skladu sa

provereno dobrim rešenjima iz uporednog prava koja se odnose na preciziranje obaveza, obavezno dostavljanje upitnika, zaštitu ličnih podataka, skraćivanje ili produženje rokova za ostvarivanje prava i sl.

Petrović Tomić Nataša

31. Nepravične klauzule i Principi evropskog ugovornog prava osiguranja

2/2014/ER/44-51(8)

- U radu se analiziraju odredbe Principa evropskog ugovornog prava osiguranja o nepravičnim klauzulama. Analizirane su nepravične klauzule iz ugla Principa evropskog ugovornog prava osiguranja, kao i razlike u odnosu na koncept iz Direktive 93/13 o nepravičnim klauzulama u ugovorima zaključenim sa potrošačima. Kao primer neusklađenosti potrošačkih i propisa o ugovoru o osiguranju navodi se primer francuskog prava i dve klauzule ugovora o osiguranju – klauzula o raskidu ugovora nakon nastanka osiguranog slučaja i klauzula o gubitku prava iz osiguranja zbog zakasnele prijave osiguranog slučaja.

- Kao rezultat prethodne analize autor predlaže da se u Prednacrt Građanskog zakonika Srbije unese član kojim se definišu i sankcionišu nepravične klauzule u ugovoru o osiguranju. To bi omogućilo slabijoj strani ugovora o osiguranju (ugovaraču osiguranja, osiguraniku i korisniku prava) da bude zaštićena od nepravičnih klauzula koje je u ugovor uneo osiguravač. Predlog je i da se nepravične klauzule unesu u Zakon o osiguranju Srbije, što bi predstavljalo korak dalje u pružanju zaštite osiguranicima, bez uzimanja u obzir njihovog svojstva kao potrošača ili profesionalca. Pomenuti član trebalo bi da glasi:

„Nepravična je klauzula koja stvara značajnu neravnotežu između prava i obaveza ugovornih strana na štetu ugovarača osiguranja, osiguranika ili korisnika prava.

Nepravični karakter klauzule ceni se uzimanjem u obzir prirode ugovora, kao i svih ostalih ugovornih odredbi.

Nepravična klauzula može biti revidirana ili ukinuta na zahtev osiguranika na čiju štetu je ugovorena.”

Šulejić Predrag

1. Ugovor o osiguranju u novom Građanskom zakoniku Republike Srbije

2007/ZB

2. Predlozi za regulisanje ugovora o osiguranju u Građanskom zakoniku Srbije koji se odnose na zaključivanje ugovora

2008/ZB

3. Zaštita potrošača i ugovor o osiguranju

2008/BPD

4. *Osiguranje od odgovornosti u novom Građanskom zakoniku Srbije*

2008/Institut za pravne i društvene nauke PF u Kragujevcu

5. *Opšti uslovi kao sastavni deo ugovora - sa posebnim osvrtom na ugovor o osiguranju*

2009/BPD

6. *Zastarelost potraživanja iz pravnih odnosa osiguranja kao predmet zakonskog regulisanja*

2/2009/RE/16-22

7. *Osiguranje lica u svetlu donošenja Građanskog zakonika Srbije*

12/2009/PŽ

8. *Osigurani slučaj u osiguranju od odgovornosti*

2009/ZB

9. *Osiguranje imovine u Zakonu o obligacionim odnosima u svetlu donošenja Građanskog zakonika RS*

2009/PKS

10. *Osiguranje lica u svetlu donošenja Građanskog zakonika Srbije*

12/2009/PŽ

11. *Ugovor o osiguranju u Prednacrtu Građanskog zakonika Srbije od 2010. godine*

2010/ZB/162-187

12. *Predlog tema za javnu raspravu o novim rešenjima koja sadrži Prednacrt GZS u odnosu na ugovor o osiguranju*

11/2010/PŽ

13. *Metod regulisanja zakonskih normi koje se odnose na ugovor o osiguranju*

11/2012/PŽ

14. *Ugovor o kolektivnom osiguranju u Prednacrtu Građanskog zakonika Republike Srbije*

2013/ZB

15. *Suspenzija ugovora o osiguranju zbog neplaćanja premije*

11/2014/PŽ

